

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10
SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
 Éjjeli telefon (nyomda) 2-8.
ELOFIZETESI ARAK:
 Egész évre 1150 Le
 Félévre 600 "
 Negyedévre 320 "
 Egy hóra 110 "
XI évfolyam ♦ 184 szám
1928 augusztus 18 Szombat
 * 5688 Elal 2 *

Cenzura: Sücln

ÚJ KELELT

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Pesszimizmus, vagy optimizmus?

Az európai nagypolitika berkeiben bizonyos titokzavassággal beszélnek sir Austen Chamberlain, az angol konzervatív kormány külügyminiszterének hozulejárati szabadságáról. Sok mindenfélével igyekeznek megmagyarázni ennek az alapjában véve szürke, de a közepes tehetségek minden jótulajdonosságával megáldott politikuskak hirtelen távozását, — egynémelyek betegséggel, mások saját pártjában való dezavualtásával végül egyesek a külügyminiszter orosz és lávokéleti politikájának balkezességével igyekeznek megmagyarázni ezt a távozást.

A dolgok szintetikus természeténél fogva azonban legvalószínűbb az, hogy kimondottan egyik fent említett ok sem, de mindegyikből egy-egy motívum indokolja meg Chamberlain hirtelen elvonulását a politikai front éléről. De a fentemlített okoknál és motívumoknál is valószínűbbnek látszik, hogy ez a hallgatag, keveset beszélő, finom, de képességeiben erősen korlátolt konzervatív angol ur sajátmagával hasonlít meg, elvesztette azt a hitét, hogy abban a pozícióban, amelyet eleddig betöltött, különösebb eredményeket érhet el, vagy döntő jelentőségű irányt tud adni a dolgok menetének.

Ezt a fellelést igazolni látszik a Spectator című angol lapnak közleménye, mely szerint Chamberlain közvetlenül távozása előtt azt a kijelentést tette, hogy Európa lassan, de biztosan közeledik végső katasztrófájához. Ez a kijelentés egy külügyminiszter, de mindenekfelett Anglia külügyminiszterének szájából megdöbbentően hangzik és vagy az egyéni kiábrándultság és pesszimizmus szimptomája vagy pedig a tényeknek olyan pontos ismeretén alapszik, amelyek csalhatatlanná teszik a kedvezőtlen diagnózis feltétlen helyességét.

Ami az európai dolgok és alakulások lénybeli ismeretét illeti, úgy érezzük, hogy sir Austen Chamberlain — jó diagnózis. Valóban: a békekötések utáni Európa a dezorganizációnak, a békétlenségnek és elégedetlenségnek olyan kóros képét mutatja, amely minden józan gondolkodót és az emberiség sorsáról aggódó albnustát kétségbeeséssel kell, hogy eltöltson. A háboru előtti Európa nyugtalanságait az elnyomott nemzetiségek mindig robbanásra kész elégedetlenségei, az örült fegyverkezés, a gyarmatpolitika és a túltengő hatalmi féholy okozták. A békeszerződések ezeket a nyugtalanságokat akarták lecsapolni, de a konferenciákon résztvevő államférfiak rövidlátása és kapzsisága egy, talán még a világháborut megelőző korszak nyugtalanságait is felülmuló atmoszférát teremtetek: az elnyomottakból elnyomók, az antimilitaristákból militaristák, a humanista elveket hangoztatókból a legantihumanistább realpolitikuskok lettek.

Ha semmi más, úgy a ugoszláviai feszültség, a kisebbségek helyzete, az egyiptomi és olaszországi események igazolják, hogy az európai feszültség a kulminációs pont felé közeledik és olyan robbanási lehetőségekkel van telítve, mintha a világháborut közvetlenül megelőző időszakot élnék. A fegyverkezés, locarno és Kellogg-paktumok ellenére, önül mértékben folyik, a fegy-

vercsempészet konjunktúrája ismét magasba szökött és a londoni hadügyminiszterium ép a napokban határozta el, hogy Anglia légi flottáját az eddigénél is nagyobb méretekben kell kiépíteni.

Mindezek teljesen igazolják Chamberlain kétségbeesett pesszimizmusának jogosságát. Azonban az is kétségtelen, hogy a borzalmas veszélyek közepette, amelyek a mai Európa egész hangulatát és lelkületét megülik, — egyre hangsúlyosabb és egyre erőteljesebben kerülnek felszínre azok az energiák, amelyek gátat akarnak emelni egy újabb világörület pusztító felszínre-kerülésének. Az elnyomás és az elnyomottak szava egyre hangsúlyosabb lesz, az igaztalanságokat elszüvedők szolidaritása napról-napra nő és ezer új gondolat, ezer és ezer toll sercen meg naponta redakciók és dolgozó-

szobák mélyén, hogy vétót költson a régi, embertelen bünök újabb érvényesítésének.

Kétségtelen az is, hogy az a politikusi nemzedék, amelyhez Chamberlain is tartozik, hovatovább, az évek tünéssel leoszorul a politikai aktivitás területéről, hogy átadja helyét egy hittel telebb, tehát természetesen optimistább nemzedéknek, egy olyan nemzedéknek, mely tud hinni az emberiség magasabb rendeltetésében, mely hiszi, hogy minden lélt civilizáció és kultura romján, az élet törvényei szerint — egy új kultura és új civilizáció csirái fakadnak. Chamberlain pesszimizmusa, mint minden pesszimizmus, egy kiélt s hitelét vesztett gondolatvilág terméke, amely miután önmagában elvesztette hitét, a világgal szemben is csak hitellenségét tudja ér-

ványesíteni.

Teremtési és alkotni mindig azok tudták, akiknek az optimizmus egyetlen eszközüik és lehetőségük arra, hogy a dolgok megszokott rendjén változtassanak, hiszen ha ők is pesszimiztáknak volnának, úgy csak a beletörődés és a megalkuvás lehetne osztályrészük. Ez pedig az öngyilkossággal volna határos mindazon osztályok és népek számára, akiknek érdekük a dolgok rendjének megváltoztatása s olyan világ megteremtése, amelyben szociális és népi igényeiket az emberi közösség javára élethetők.

Ezért és csak ezért tisztára szubjektív jelentőségű Chamberlain pesszimizmusa, mellyel szemben egy győzelemre kész fiatal, energikus optimizmus készül fel a döntő harcra.

Hét mandátumon mulik, hogy a szocialisták veszik-e át Svédország kormányzását

Gramafon és Lautsprecherrek mellett folyik a választási propaganda

Stockholm, augusztus 17. 1928-at minden túlzás nélkül nevezhetjük a választások esztendőjének. Csaknem az összes európai államok, sőt az Egyesült Államok lakói is az urnák elé járultak, vagy járulnak ez évben, hogy voksaikkal döntsenek országok, népek sorsa felett. Németország és Franciaország után most új választásokra készülődnek a svédek is. Szeptember közepe táján az urnák elé járul Svédország népe és természetes, hogy a választási kampány már itt is teljes erővel megindult, ha nélkülözi is azokat a pitoreszk mellékzöngéket, amelyek a választási előkészületeket forróbb temperamentumu népeknél kísérni szokták.

Hét mandátumon mulik a rezsimváltozás

A jövő hónapban lezajló svéd választások afölött fognak dönteni: megmarad-e az ország élén a mostani konzervatív és mérsékelt partokból alakult jobboldali koalíció, vagy elérkezett az ideje hogy az előretörő szociáldemokraták átvegyék Svédország sorsának irányítását. Teljes rendszerváltozást jelentene Svédország kormányzásában ez az esetleges hatalmi eltörlődés, amely nagy kihívással volna minden vonakozásban az ország sorsának irányítására. A szocialisták széleskörű reformokat hirdetnek propaganda-beszédekben. Mindezek előtt is a „felsőház” eltörlését kívánják behozni, hogy további programpontjaik: a jövedelmi adó erős kisajátító tendenciával való megváltoztatása, a leszerelés kiszélesítése stb. megvalósításának ne állja többé útját a felsőház vétőjoga.

Minden más országtól eltérően, a svéd szocialisták együtt haladnak a mindenestre győngyelében álló kommunizálakkal s mindössze hét mandátumot kellene elnyerniük ahhoz, hogy a többséget a képviselőházban megszerezzék. Hét mandátumon mulik a tiszta demokratikus rezsim alatt élő Svédország jövő kormányzásának sorsa, de épen e hét mandátum elnyerése lesz igen nehéz a szocialistáknak. A jobboldalt a „jobbpart”-ból, a parasztpártokból, szabadgondolkodókból és liberálisokból alakult koalíció képezi.

amely 1926 június 7-ike óta kormányoz Svédországban. Ugyancsak erre a polgári koalícióra hárul most a feladat, hogy megvédje azt a hét mandátumot, amely a jobboldal életébe kerülne. A svéd képviselőház 239 mandátumából egyébként a legutóbbi választáson 121 helyet szerzett meg magának a polgári koalíció, amelyből a jobbpártra 65, a parasztszövetségre 23, a szabadgondolkodókra 29 s a liberálisokra négy mandátum esik. A szociáldemokratáknak 105 s a kommuniztáknak 4 mandátumuk volt az elmúlt szesszióban. Vezetőjük Per Albin Hansson újságíró egyúttal a kommuniztákkal alakított munkáspárt elnöke is.

Választási propaganda gramafonnal

A polgári blokk nem kevesebb lelkiismeretességgel és ambícióval indul a választási küzdelembe. A koalíció élén Ekman jelenlegi miniszterelnök áll és a szeptemberi választás van hivatva dönteni afelett, hogy Ekman helyén fog-e maradni, vagy pedig Albin Hansson kerül a jövő kormányának élére. A két egymással farkasszemet néző tábor között forró küzdelem készül, amennyiben a hívós svéd nemzetnél forróságról egyáltalán szó eshetik. Vér mindenestre aligha fog folyni ezeken a választásokon. A propaganda inkább arra irányul, hogy minél több választópolgárt vonulassanak fel az urnák elé, annál is inkább, mert a legutóbbi 1924-es választásokon az öszválasztók 47 százaléka otthon maradt. Érdemes még néhány szót szólni a két tábor ideálisan civilizált harcmódoráról. A választási küzdelemben Ekman miniszterelnök személyesen és aktíve résztvesz s vasárnapoként szokott az ország különböző részein szónoklatokat tartani a jobboldal mellett. A baloldal sem marad rest természetesen, a követ-

kező vasárnap rendszerint egy baloldali jelenik meg a miniszterelnök helyén s mindent elkövet az irányban, hogy az Ekman által elmondottaknak pont az ellenkezőjét bizonyítsa be.

A választási kampányt gramafonok és Lautsprecherrek teszik egyúttal színesebbé és változatosabbá. A pártok ugyanis nagyon helyesen ügyük szolgáltatásba állították a technikának eme két népszerű vívmányát. Ugy kell a dolgot elképzelni, hogy a svéd képviselőjelölt automobilon indul a propagandaúra és ez az autó gramafonnal s Lautsprecherrel van felszerelve. Mihelyt az autó egy helységben megállapodik, azonnal felcsendül egy bájos gramafonkoncert. Ha úgy találja, hogy hallgatóit kissé eluntatta már, ismét gramafondarabok következnek, egy hazafias dal, vagy a Mar seilles, a szerint, hogy a jelölt jobb, vagy baloldali.

A mélyen demokratikus svéd nép szívesen hallgatja mindkettőt. S valószínűleg még sokáig fogja hallgatni, hisz a választási kampány csak most veszi tulajdonképpen kezdetét.

— Megkezdí működését a magyar-jugoszláv döntőbírótság. Budapestről je lentik: E hó 27-én kezdí meg működését Hágában a magyar-jugoszláv vegyes döntőbírótság. A perek között helyet foglal Frigyes főherceg eköbözött baranyai uradalmának, Klotild főhercegnő eköbözött cirkeviciai bírtokainak ügye, ezenkívül kétezeröt száz lu goszláviai magyar tisztviselő pere, a kiknek fíetését tartotta vissza a jugoszláv állam. Mindezek keresete 150 millió pengőre rug.

Miután a „Königsmark” mindkét része egyszerre fut, az előadások kezdete a következő: Select d. u. pontosan 4 és 7 óra. A Grand-ban este 9 órakor. Eső vagy hűvös idő esetén az est előadás a Selectben pontosan 10 órai kezdettel

Berlin, a pontosság városa

— Az Uj Kelet berlini munkatársától —

Berlin, augusztus 17. A világban ötven kilométer a város átmérője, de van ahol hatvan és a keskenyebb helyeken csak negyven kilométer. Ebben a nagy városban azonban szinte van minden embernek. Itt robog és száguld az élet, pillanatot nem vár senkire semmi. Sem a földalatti, sem az autóbuzs, sem akinek találkoztát adtál és elkéstél a randevuról. Ha pontatlan vagy, nem lehetsz komoly ember és aki nem komoly ember, azt, bár finoman, tapintatosan, de félre nem érthetően, valahogy nem is tartják embernek. Nincs irgalom a pontatlanságra és még egy halálos vétek van itt: nem szeretni az állatot. Hogy a gyerekek mindenül szabad, az nem kuriozum, hanem természetes, magától értetődő dolog. De ha például fekete orrát hozzád dörzsöl valami kuvasz féle, meg ne merd bántani a derék állatot, mert esőtül zudul rád a főmeg haraga. Viszont ha öreganyánk kedvenc de förtelmes ölébével elfészkel magát a villamos puha bársonyülésén és te széles vigyorral morzsolgatód szuszogó kis fenevadja füleit, megdicséred, megtapogatód a hájas kutyasorkákat, elnyered méltó jutalmadat. Mint régi kedves barátot üdvözöl a hölgy, aki lehet éppen fiatal is, beszélget veled, elmeséli milyen szeniális állathoz van szerencséd, felsorolja a kutya személyes érdemeit elmondja mit eszik legforróbb örömmel, hogyan mentette meg a család életét, végül meghív ebédre és szívesen hozzád adja feleségül nővérét vagy leányát, hiszen feltétlenül kitűnő ember lehetsz, ha szereted az állatot. Nem egy végtelen ismerettség kötetelt a kutyákon keresztül Berlin városában. Szóval a pontosság! Egy igen kitűnő ismerősöm, akinek parkjához, villájához még némes kutyák is tartoznak, nem ad ebédet állatainak, ha azok nem jelentkeznek asztalánál pontosan ebéddidőben. És ritkán fordul elő, hogy valamelyik kutya ott ne sündörögne pontosan két órakor a nagy családi asztal körül.

A „szent“ macskák

A kutyákat komolyan, meggyőződéssel, tudatosan szeretik Németországban, a macskákat tétőlyan, hisztérikus dühvel, ellenállást nem tűrő féktelen mohósággal. Valahogy úgy, mint az egyiptomiak. Szent állattak tartják, ölelik, csókolják, szorongatják, nyalják, eszik. Nem kisülve, vagy pároltan, sem pikáns mártásban, hanem elevenen, nyávogósan, dörömbölően, szőrösen, cirmosan.

A nagyszerű fiatal Opel mérnök, aki évek óta kísérletezik a rakéta-autóval, nagy bajba keveredett a macskák miatt. Illetve egy macska miatt. Legutóbb, amikor egy négyszáz kilométerrel futó kocsit próbált ki a nyilegyenes síneken, tudni akarta, hogy ez a fantasztikus se-

hesség milyen hatással van egy élő lényre. Arra a szerencsétlen gondolatra jutott, hogy nem ő maga ül be a kocsiba hanem, uram, bocsáss! — egy macskát tesz a gépbe. Kényelmes kis ketrecet helyezett a kocsii belsejébe és, mint a film-híradók is bemutatják, a macskával indította utnak a négyes számú rakéta-autót. A boszorkányos szereszm, mint egy némely elődei, felrobbant és a macska ott pusztult. Az újságok természetesen megírták ezt a szerencsétlenséget és másnap elindult a lavina. Németország állatvédő egyesületei tiltakozó nagygyűlést hívtak össze, izgalmas keretek között vitatták meg a szörnyű kegyetlenség részleteit félnapokig tartottak a demonstratív ceremóniák, felszóltak ismert és ismeretlen nevű szónokok, akik egyhanguan elítélték Opel mérnök vandálit tettét, megbélyegezték a bestialitást és azzal végeztek ostromozó szavaikat, hogy ha Opel ur kívánsai a négyszázkilométeres sebesség hatására, üljön bele maga a kocsiba. Mint a lapok tudósítási regisztrálják, egy hölgy még azt is kifogásolta, hogy nőstény macskát küldött Opel a végtelen utra és nem kandurt. „Igen, a nőknek még itt is meg kell szenvedniük, még ha macska is az illető nő, akkor is áldozata a férfinek...“ Ez nem tréfa, és nem a kabaréban hangzott el, hanem a hannoveri Tierschutzverein nagygyűlésén.

A megvetett Opel

Opel mérnök pedig már készíti az új rakétaautót és egyelőre állja a macskavihar, amely egyre dühödtebben tombol széles e hazában. Nem lenne logikátlan és tragikumtól mentes kortűnet, ha Opel legközelebb maga menekülne rakétakocsiján ötszázkilométeres sebességgel a vérvád elől esetleg — halálba... Mert Opel Frigyes ma nem kevesebb megvetésnek és gyűlöletnek örvend az állatvédők körében, mint a legkorrektebb kéjgyilkos.

Igy talán nem is lehet csodálkozni azon, hogy Berlin egyik külvárosában fényesen berendezett macskaszatórium nyílt meg a közelmúlt napokban. Igen, szatórium macskák részére, mégpedig a legdemokratikusabb alapon. Stahnsdorfbán, egy kellemes kis villában hat szobában és hatalmas parkban élnek a szatórium lakói, akik a legkülönbözőbb helyekről kerültek be a páratlan intézetbe. Semmi esetre sem oly nehezen, mint a látogató, akinek telefonon kellett először megtudakolnia, hogy mely időpont jelöltetett ki a stahnsdorfi üdülőttelep megtekintésére. A keddi nap délutánján, négytől hatig látogathatják meg macskáikat azok, akik ott helyezték el állataikat. És akinek nincs „ismerőse“ a szatóriumban, csak abban az esetben zavarhatja meg a telep lakóinak nyugalomát, ha tizenhárompróbás állapotban és macskarajongónak bizonyul a vállalat során. Mert vállalat van a kapu alatt.

A gazdátlan macskák menedék helyén

— A mi intézetünk nem panoptikum, mondja a szigorú kisasszony, aki a keddi látogatókat fogadja. Ide nem jöhet be akarki. Nagy munkába került, míg meg tudtuk teremteni a macskaszatóriumot, de most végre abban a helyzetben vagyunk, hogy minden gazdátlanul kóborló macskának szállást és kosztot adhatunk. Minden macskát befogadunk, de előbb természetesen elküldítve tartjuk néhány napig az új jövevényeket, nehogy valami betegség hozzanak magukkal. Elfogadunk magánosoktól is ápolásra, gondozásra macskákat, ezért természetesen némi díjat számlázunk. De ne gondolja kérem, hogy a fizetett macskák különb elbá-

násban részesülnek, mint az ingyenesek. Egyforma kosztot kapnak, egyforma helyen alszanak és játszadoznak egymással, mint egy ideális társadalomban...

A derék kisasszony elérzékenyülten tárja ki a parkba vezető ajtót. A zöld gyepen vagy tízezer macska hever, ugrogatózik, sompolyog, tisztalkodik, nyávog, üget, játszik...

— No, tízezer éppen nincs még, de háromszáznegyvenhatan vannak szegénykéik. Most a szép napsütésben mindnyájan kint vannak a füveskén. Kettő beteg, ezek nem jöhetnek ki.

A zöld teret vékony magas drótkerítés veszi körül. Oldalt a villa ajtaja, fehér asztalok az első szobában, öblös fazekok, lábasok, vödörökben husdarabkák, az edényekben tej. És hosszú vályuk, nagy talak, tűzhely, beljebb pokrócok, vackok, kis ládák a kolykező macskáknak.

A malthus-elmélet — macskákra alkalmazva

— Erre azonban a legkritikább esetben kerül a sor, közli kissé zavartan kalauzsnóm, mert szatóriumunknak az is egyik főcélja, hogy a tulszaporodást meggátolja. A tulszaporodás egyik fő oka az emberi és macska társadalom nyomoruságának. Nézzé meg, kérem, a gyep is két részre van választva, egyik oldalán a kandurok, másikon a cicák... És a gazdátlan macskákat szívesen kiadjuk, akár örökbe is, jószívű állatbarátokhoz, de előbb kiküldjük alkalmazottunkat, hogy győződjék meg, vajjon megfelelő helyre kerül-e az állat. Olykor kiszállunk és meglátogatjuk a tőlünk elkerült macskákat. Ha rossz a sorsuk, azonnal visszatelepítjük őket ide.

Lassan alkonyodik, megnyulnak az árnyékok, a rozsdavörösré sötétedő gyepen elcsöndesedik az élet. Egy hatalmas hóhéher kandur már az ajtó mellett pupozza a hatát és sikálja a lépcsőfokot. A kisasszony büszkén mutatja:

Ormos László

— A legszebb macskánk. Péter. Nem nem is vacsoráznak együtt. Külön esznek a cicák és a kandurok. És természetesen külön is — laknak. Jóságos adományokból, állatbarátok támogatásából tartja az állatvédő egyesület és a Landesverein Deutscher Katzenfreunde ezt a szatóriumot, amely, minden csekevés nélkül mondhatom, hivatása magasztalan áll. Hiszen láthat a kérem, hogy élnek itt a macskák...

Az utált drótkerítés

Ekkor már megindult a menet az éttermek ajtai felé, többrendbeli nyávogások hangzanak és a vacsora követelesének megannyi jelensége ragadja meg a vendéget. Egy koromfekete vén macska idegesen sétál, csóválja farkát...

— Ki ez az ur?

— Ez, kérem, Oszkár, egy fizető vendég, nagyon türelmetlen állat, mindjárt meglátja, milyen étvagya van. Általában azonban a cicák többet esznek. Az a fiatal cirmos sántán került ide, egy kis fiu hozta be, de most már kutyabaja... Micimék hívják és folyton ravaszságokon törli a fejét Mindjárt szeretne szökni a kandurokhoz. Persze, nagyon vigyáznak... Este mindegyiknek szépen le kell feküdni.

És csorran a tej a zománcos vályúkban, lefetyelnek a macskaurak és hölgyek, tépik a husdarabokat, tolonganak, lökdösődnek, olykor össze is kocannak. De békét teremt a felügyelő és a szakács, meg a drótkerítés, amely hidegen vonul a két világ között. És ahogyan besötétedik, lezárulnak az ajtók. Elcsöndesedik a macskatábor, csak Oszkár rácsál még valami csontot a szoba sarkában, külön a többtől előkelően, mert ő egy fizetőlakó. Szenmelláthatóan jól érzi azért magát, csak a drótkerítést utálja. A többiek is... És ha kisüt a telihold, bizonyára Mici is visszavágvik szabad csavaróg életébe, ahol eltörték a lábát, ahol nem vizsgálta meg hetenkint kétszer diplomás állatorvos, ahol nem vacsoráztott tejet és húst... de ahol nem volt drótkerítés.

A törvénytörés fog dönteni a Közgazdasági bank négy milliós közjegyzői honorárium ügyében

A védőügyvédek a bűnügyi vizsgálat befejezését sürgetik

(Cluj-Kolozsvár, aug. 17. Az Uj Kelet tud.) Ismeretes, hogy a Közgazdasági Bank csődtömegének leltározási illetékéről dr. Pop Alexandru királyi közjegyző négy millió lejes számlát nyújtott be a csődtömegrendelőkhöz. A csődtömegrendelőket tiltakoztak a túlmagas honorárium ellen és az igazságügyminiszteriumhoz fordultak, hogy döntsön ebben a kérdésben. Az igazságügyminiszter erre általános, elvi jelentőségű rendeletet adott ki, mely szerint a jövőben a közjegyzők leltározási illetéke nem haladhatja meg a negyvenezer lejt. Pop közjegyző erre a törvénytöréshez fordult jogorvoslásért és keresetében hangsúlyozta, hogy a miniszteri rendelet őrá nem vonatkozhatik, mivel már jóval a rendelet kibocsátása előtt nyújtotta be számláját, amelyet a közjegyzők illetékeit előíró szabályrendelet alapján állított össze.

Az érdekes ügyben a kolozsvári törvénytörés szeptember 7-re tüzte ki a főtárgyalást. Jogász körökben nagy érdeklődésel tekintenek a bírói döntés elé, anél is inkább, mert hasonló esetek nagyon sokszor fordulnak elő a jogi praxisban.

Itt említhetjük meg, hogy a csőd bűnügyi részével kapcsolatban különösen a védelem részéről általános elégedetlenség észlelhető. Ennek ellenére, hogy a csőd vizsgálati anyaga igen nagy, a védőknek az az álláspontjuk hogy a szakértők nem dolgoznak elég gyors tempóban naponta csupán háromnegyed, vagy maximum egy órát szentelnek szakértői munkájuknak. Ennek következményeképpen a vizsgálati fogság természetesen túl hosszúvá nyúlik.

A védők előterjesztést nyújtottak be az ügyészséghez, amelyben a könyvszakértői jelentés és a vizsgálat sürgetését kérték, különös tekintettel a vizsgálati foglyok depriánált állapotára.

Érettségire

középiskolai, polgári és magánvizsgákra előkészítő GALGÓCZY magántanfolyam Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 3. szám

Butonárleszállításra
határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkáit foglalkoztathassuk ha tehát

olcsó és jó butort
Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,
akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti
butorgyár Rt.
hatalmas laktárait Hitelekpes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél 20% engedmény.

A német szociáldemokrata párt éles ellen-tétbe került saját minisztereivel,

akik a minisztertanácson hozzájárultak egy új pánccélos cirkáló építéséhez

Berlin, augusztus 17. A szocialista birodalmi miniszterek éles ellentétbe kerültek a német szociáldemokrata párttal és a birodalmi gyűlés szociáldemokrata frakciójával. A szociáldemokrata párt ugyanis rosszalja azt a tényt, hogy a birodalmi minisztertanács ülésén a kormányban helyet foglaló szociáldemokrata miniszterek is megszavazták az új pán-

célos cirkáló építésére vonatkozó előterjesztést. A pánccélos cirkáló építését a német néppárt és a centrupárt forszírozta ki s a miniszterek hozzájárultak a cirkáló építéséhez. A szociáldemokrata párt elégedetlenségét kívánja kifejezni a birodalmi kormányban helyet foglaló szociáldemokrata miniszterekkel szemben s nagy agitáció indult meg a párt körében hogy

annak idején, amikor a kormány betervezte a pánccélos cirkáló építésére vonatkozó javaslatot, úgy ezt leszavazzák.

A kommunista parlamenti frakció szintén foglalkozott ezzel a kérdéssel s azt a határozatot hozta, hogy a kommunista párt kiáltványban követelni fogja a népszavazást ebben a kérdésben.

Egy valuta megszűnt és 14 új pénzegység keletkezett Európában a háború óta

A 22 féle pénzegység egyik legfontosabb okozója a gazdasági válságnak. A latin érmeunió visszaállítása

Berlin, aug. 17. A drachma és a franciafrank tényleges és törvényes stabilizálása után most a román és jugoszláv valuta stabilizálása van küszöbön, míg Spanyolország azt határozta el, hogy revalorizálja a pezétát, amely ma még 13 százalékkal alatta van az aranyparitásnak. Így hát csak három ország maradt Európában, amelynek valutáris viszonyai rendezésre várnak. Ez a három állam: Portugália, Bulgária és Törökország. De már itt is előkészületek történnek a valutareform tekintetében és nincs messze az idő, amikor egész Európában ismét rendezett valutaviszonyok lesznek és minden egyes pénzem vagy az aranyhoz, vagy pedig egy más valutához viszonyítva fix értékkel fog rendelkezni.

háború előtt. Véglegesen csak az osztrák magyar korona szűnt meg.

Az új pénzegységek

Teljesen új pénzegység Európában: 1. Az egykori osztrák-magyar monarchia területén három új valuta (schilling, pengő és cseh korona). 2. Hét teljesen új valutarendszer két olyan államban, amely valaha az aranyfrank-valutára voltak berendezve (Franciaország, Belgium, Olaszország és a négy Balkánállam). 3. A lengyel zloty. 4. A danzigi Gulden. 5. Négy új pénzegység az orosz partállamokban (Litvániaiban a Litas egyenlő egy dollárral, Lettorszáiban a Lat egyenlő egy aranyfrankkal. Észtországban az aranykorona, amely egyenlő 100 eszt márkával, illetve 1 svéd koronával és a finn márka, amely 10,57 német pfenniggel egyenlő). Tekintettel arra, hogy a lett valuta az aranyfrank-rendszerhez, az esztóniai valuta pedig a skandináv korona-egységhez csatlakozott a balti államokban nem négy, hanem csak két új valutarendszer keletkezett. Összegezve ezeket az adatokat megállapítható, hogy az egyetlen megszűnt valutarendszer helyett 14 új pénzegység van ma Európában, vagyis 13 valutával több, mint volt a háború előtt.

9 új állam, 14 új valuta

A valuták elszaporodása nem csupán Európa politikai széttagoltságának a következménye, mert hiszen a békeszerződések révén csak nyolc, Danzig szabadállammal kilenc új állam jött létre, azon kívül az új országok, ha már nem akarták megtartani annak az államnak a valutáját, amelyből elszakadtak, más valutarendszerhez is csatlakozhattak volna, ahogy például Lengyelország függetlenségének proklamálása után a márkát, később pedig az első szanálás után az aranyfrankot akarta bevezetni. A valutáris szétforgácsoltság elsősorban annak a következménye, hogy a legtöbb európai valuta az infláció, vagy politikai megrázkódtatások következtében olyan zilált helyzetbe jutott, hogy a revalorizálás kihatástalan volt. Azonkívül pedig a nemzetközi pénzzsákváltás a szanálás támogatását ahhoz a szemtől legfontosabb és legsürgősebb teendőkhöz köthették, hogy a valutát stabilizálni kell, vagyis mindenáron fenn kell tartani azt a véletlenül kialakult arányt, amelyen az illető pénzegység a szanálás

pilánatában állott. Minthogy pedig ezek a kurzusok meglehetősen különbözőek voltak, ennek megfelelően nagyon különböző és véletlen valutarendszerek jöttek is létre.

Tukicsinyek a valuták

A szanálásnak ez a módszere azonban má seredményt is hozott. A stabilizációs árfolyam rendszerint igen alacsonyok voltak és emiatt az új pénzegységek, ha csak — mint ahogy Ausztriában, Magyarországon, sőt Belgiumban is történt — több előző egységet össze nem vettek, lényegesen alacsonyabbak lettek a régiéknél. Egyes új valuták szinte lehetetlenül kicsinyek, alig ének néhány fillért, vagy pfenniget. Ezt legjobban meg lehet állapítani, ha az új európai valutákat összehasonlítjuk az aranyfrankkal (zürichi kurzus szerint), amely valamikor a legkisebb pénzegysége volt Európának. Aranycentimesben az új valuták értéke kerekszámokban a következők:

Pengő 90.50, belga 74.50, Schilling 73, zloty 58, lira 27, francia frank 20.30, cseh korona valamivel több, mint 15, finn márka 13, dinár 9-13, drachma 6.80 lej 3.20. Kérdéses tehát, hogy lehetséges lesz-e olyan alacsony valutáregységeket fentartani, amilyenek a Balkán-államokban vannak. Valószínűleg szükséges hogy későbbi valutareformok után a jelenlegi valutaegységet a többszörösére emelni, ahogyan Belgium tette mindjárt az eljén; hábár a belga (egyenlő 5 belga frankkal) egyelőre csak mint számolási egység szerepel a külkereskedelem kedvéért.

Egyszerűsíteni kell a valuta térképét

Ennél azonban sokkal fontosabb lesz az, hogy idővel leegyszerűsödjék Európa valuta-térképe és valutáris egységet legalább a háborúelőtti nivóra kell helyezni. A jegybankok együttműködése, amely a háború utáni idők vívmánya, nem nyújt teljes kártalanítást azokért a nehézségekért, amelyek a nemzetközi forgalmat megbénítják a valuták sokféleségével, minthogy ebben a kooperációban rendszerint csak a legnagyobb államok jegyintézetei vesznek részt.

Franciaországban már most beszélnek az egykori latin érmeunió visszaállításáról, a Balkán-államok bevonásával. Nagyon nehéz elképzelni azonban, hogy amíg a valutarendszer egysége, ami a legegyszerűbb feltétele volna az uniónak, miképpen lehetne azt a tervet megvalósítani. Ha, mint ahogy szó van róla, a román, vagy jugoszláv jegybank valutatartalékainak egy részét a Banque de France és nem a Bank of England rendelkezésére bocsájtott váltókban helyezné el, ez minden bizonnyal meg fogja alapítani a Francia Bank vezetőpozícióját a

Balkánon, de az érmeunió megteremtése már nem lesz olyan könnyű dolog. Ennek előbb meg kell teremteni az előfeltételeit. Csakhogy az aranyfrankhoz való visszatérés még Franciaországban sem fog egykönnyen menni, minthogy az új francia pénzegység nincs egyszerű számolási arányban az aranyfrankkal (1:1.92 és nem 1:4, vagy 1:5, ahogy várni lehetett volna), de még nehezebb lesz a Balkán-államokban, amelyek valutája teljesen irracionális arányban van az aranyfrankkal. Mindezek ellenére az európai valutapolitika legközelebbi feladata mégis a pénzzsákváltás egységesítése marad, amelyet előbb, vagy utóbb muszáj lesz megoldani.

Nagy szállítmány
kerti tűzijáték és lampion
érkezett, *Díjmentes felvilágosítás és árajánlat*
Schuster Emil
sport, játék, utazási kellekek üzlete

különlegesen berendezett képkéretező, aranyozó
Somlyai Mihály

Targa Florio. 1928 április 29-én a hegyes és kanyarodókkal teli szicíliai Madonia-ut sikeres befutását Continental gummival érték el.
Henne B. M. W. a 324 kilométeres utat 4 óra 58 perc és 34 másodperc alatt tette meg. Ezzel a nap legjobb idejét futotta ki és a Targa Florio nyertese lett. Együttal verte a fennálló távolsági rekordot.
Második «Koeppen B. M. W.» lett szintén Continentalal. A 350 kilométeres versenyben Geisler M. A. G. első helyre került Continental segítségével. Ezek a sikerek ismét igazolják a világhírű Continental-gummik rendkívüli kvalitásait.

A legszebb legolcsóbb legelegánsabb nyomtatványokat
megrendelhetni a
Cartea Românească
nyomdai műintézetnél — Cluj
Calea Dorobantilor No 14-16.
Kérjen árajánlatot

Orth. zsidó fiuinternátus Lőcsén
Német nyelv. reálgimnázium.
Alapos iskolai kiképzés, intenzív nyelvoktatás (Német, francia). Talmud oktatás. Elsőrangú nevelés, gondos pedagógiai felügyelet. Modernül berendezve. Kitűnő ellátás. Tanév kezdete szept. 1. Kivánatra prospektus. — Cim:
Reich-Fiuinternátus — Levoča
Kassa (Kosice) mellett
Információval szolgál: a „SAFRUTH” könyvkereskedés, Cluj

Szépség, fiatalság titka
az arcbőr helyes ápolása. — Ez pedig csak kizárólagosan a világ híres „Mária szeplő-crém”
Puder 20 és 35. Szappan 18 let. Postán is megrendelhető. 1000-1500-1800-tes szétküldés. Mindenütt kapható. Főlerakat Ciszár, József utca, 10. sz. ajtó.

augusztus 18.
Péter. Nem! Külön esz. És termé. ak. Joságos támogatása. vesület és a atzenfreunde minden di. hivatása ma. ata, kérem,
erítés
menet az ét. béli nyávo. ora követé. ragadja meg. vén macska. kát...
egy fizető. állapot, mind. ya van. Al. bet esznek. rült ide, egy. már kutya. helyton ra. ndig át sze. Persze, na. indégyiknek
ncos vályuK. rak és hől. nt. tolonza. sse is koc. felügvelő. rités, amely. kőzött. És. ak az ar. pacskatábor. alami cson. n a többitől. fizetőlakó. aztért ma. lia. A többi. ad. bizonyvá. bad csavár. ábat. ahol. nt kétszer. em vacsorá. ol nem volt
mos László.
zdasági. niuma
ezésél
csőd bün. különösen a. elégedetlön. éra, hogy a. gy a szikér. rs tempóban. negyed, vagy. nek szakértől. kézményeké. természetesen
nyújtottak be, a könyvszak. t sürgötését a vizsgálati ra.
gire
gákra előkészít
tanfolyam
a-tér 3. szám
m é n y .

UI KELET

HIREK

Az Uj Kelet az egyetem... Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.

A Pourçais Pas francia hajó parancsot kapott, hogy induljon a Spitzbergára.

Vilongások arab földön. Londonból jelentik: A brit protektorátus alatt álló Aden...

Lázár Mihály szerzői estje szombat este 9 órakor lesz a Farkas-ucca 7. szám alatti KAC klubhelyiségben.

Szenzáció ünnepély a sétatéri Kioszkban. A sétatéri Kioszk szombati és vasárnap esti...

Elnapták a sikkasztó mócsi adótárnok bünyüvének tárgyalását. A kolozsvári törvényszék ma délelőtt tárgyalta Taar Károly mócsi adótárnok bünyüjét.

Szeptember elsején Albánia királyává kiáltják ki Ahmed Zogut

RÓMA, aug. 17. A Times Rómából eredő megbízható értesülése szerint Ahmed Zogu béget, Albánia miniszterelnökét, akinek uralmát az állandó lázadásban lévő törzsek ellenében éppen az olasz befolyás biztosítja, e hó 25-én, vagy legkésőbb szeptember elsején Albánia királyává kiáltják ki.

ar bünyőségét bizonyító adatokat talált. Az érdekes tárgyalásra negyvennél több tanult idézett be a törvényszék.

Kiadatási eljárás indult Barbu Jonescu ellen. Bukarestből jelentik: A gorjii ügyészség a külügyminisztérium utján kiadatási kérelmet intézett az angol kormányhoz.

Orvosi hír. Dr. Farkas Imre, a wieni Ortner-klinikán speciálizált belgyógyász rendelését Renner-palotában, Wesselényi-u. és Komiss-u. sarok megkezdte.

Franciaországban a hadügyminisztériumot hadseregminisztériumnak nevezik. Párisból jelentik: Painlevé hadügyminiszter, aki tudvalevőleg az európai pacifista mozgalom egyik legoszloposabb tagja, elrendelte, hogy a hadügyminisztériumot ezentúl hadseregminisztériumnak nevezzék el.

Nagy vasúti katasztrófa a nisi vonalon. Belgrádból jelentik: A nisi express vonat mozdonya a városról hatvan kilo méterre felrobbant.

A liberális zsidók világszövetségének kongresszusa. Berlinből jelentik: A liberális zsidók világszövetsége, amely első kongresszusát két évvel ezelőtt tartotta Londonban, augusztus 18-ikától 21-ig fog gyűlésezni Berlinben.

Egy romániai sikkasztó ügynököt fogott el a budapesti rendőrség. Budapestről jelentik: A rendőrség tegnap bizalmas értesítés folytán az egyik dunaparti szállodában elfogta Horvát Mórt, aki Romániából szökött meg Magyarországra.

Svédországba indult repülőgépen egy amerikai pilóta. Montrealból jelentik: Tegnap hajnalban az Egyesült Államokból Svédországba indult Greater Rockford pilóta, aki tegnap megérkezett Kanadába.

Advertisement for Brillíansait H. Fenyó, featuring a woman's portrait and text 'legjobban H. Fenyó'.

Advertisement for Zsidó imakönyvek, Machzorok, Gyalpi és selyem-tálcák, legutányosabban beszerezhetők Clujon.

150 lejes könyvajándék a zsidó tanulóifjúságnak

Az Uj Kelet könyvosztálya a vizsgák alkalmából az alábbi páratlanul olcsó zsidó könyvcsoportokat bocsátja a tanulóifjúság, szülők és tanulók rendelkezésére;

- I. Gyuri gróf: (Mesék és történetek zsidó gyermekek számára.) Kiss József: Yokli (regény). Heine: A bacharachi rabbi. Dániel könyve. Zengő hárfá (zsidó verseskönyv). Kabbalisták és csodatevők. Mivchar Schiré Amenu (héber dalok). A Talmud könyvéből. (A hagyomány gyöngyei.)

Ennek a csoportnak az ára az eddigi 310 lej helyett 160

- II. Kabbalisták és csodatevők. Zengő hárfá. Gorelik: Cion és a golusz. Sch. Alechem: Leégett nemesek. Graetz Henrik élete és működése. Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. Paneth: Utazásom a szentföldön. Palesztina utmutató. Mivchar Schire Amenu. Szokolov: Uj zsidó.

A 10 könyv 213 lej bolti ár helyett 90 lejbe kerül (csak az összeg és 10 lej portódij előzetes beküldése mellett).

- III. Dániel könyve. Gyuri gróf. Zengő Hárfá. Mivchar Schiré Amenu. A Talmud könyve. Ez a csoport 185 lej bolti ár helyett 90 lejbe kerül (csak az összeg és 10 lej előzetes beküldése mellett.)

Advertisement for Cartea Românească, featuring text 'Könyvelési és üzleti könyvek' and 'különleges vonaizását készíti a Cartea Românească'.

(Oradea-Nagy Kelet tud.) S miniszter Sta elnök és Pra ben erdélyi amelynek els Az igazságú many tárgya igazságszolgá den városban Nagyváradon tői fogadtá alkít a liberá Nagyváradon nok is üdvöz ságírók egész Park-szálloda megszállt. A jában tartózk jai is összeü munkatársa

A miniszte tá az ajtón l — Tudom hogy maguk riportot. T Kérdzenek — Tudja-e a kérdést, — egész ország goru a cenzi azt a cikket, ba eső mási Szatmáron n törli a cenzi hogy egy-eg az egyik vár sikkból.

— Ez nem szolt a mini cenzoroké. E ezen a téren sok kívánni egy konkrét parasztpárt gramját. A resti lapban pomból, az sok függ att la-e érteni f azt, hogy eg

— Egyálta zurára? — Addig, írják, — mo ják feljelen hogy a mai het megírni vetlen szul

Janu — Meddig tani a cenzi zó kérdést. — Már n ják az urak sajtótörvény ekek, ami a a kérdést. N letőtörvényk fog szavazn lesz és szab kor nem les mint minis

Advertisement for ÜZ and Z (Főrs nyőse T)

Stelian Popescu nyilatkozik az Uj Keletnek a cenzuráról és a lakbértörvényről

Az igazságügyminiszter januárra igéri a sajtócenzura megszüntetését

(Oradea-Nagyvárad, aug. 17. Az Uj Kelet tud.) Stelian Popescu igazságügyminiszter Stanesco István táblai tanácselnök és Praporgescu táblabíró kíséretében erdélyi inspekciós körútra indult amelynek első stációja Nagyvárad volt. Az igazságügyi miniszter alapos tanulmány tárgyává akarja tenni az erdélyi igazságszolgáltatás viszonyait és minden városban szigorú inspekciókat tart. Nagyváradon az összes hatóságok vezetői fogadták az igazságügyminisztert, akit a liberális párttagozat nevében a Nagyváradon tartózkodó Mosoiu tábornok is üdvözölt. Péntek délután az újságírók egész tömege támadta meg a Park-szállodát, ahol Stelian Popescu megszállt. A miniszter szállodai szobájában tartózkodott, ahol kíséretének tagjai is összeültek, amikor az Uj Kelet munkatársa beküldte hozzá névjegyet.

A miniszter szívélyes mosollyal fogadta az ajtón beözönlő újságírókat.

— Tudom én azt, — mondotta, — hogy maguknak be kell szállítani a riportot. Tessék, rajtam ne muljon. Kérdezzenek az urak.

— Tudja-e miniszter ur, — tettük fel a kérdést, — hogy Nagyváradon az egész országhoz viszonyítva, igen szigorú a cenzura? Előfordul, hogy ugyanazt a cikket, amelyet a határ hadizónájába eső másik városban, Aradon, vagy Szatmáron megírnak, azt Nagyváradon törli a cenzura. Sőt az is megtörténik, hogy egy-egy cikket, amely megjelenik az egyik várad lapban, törlik a másikból.

— Ez nem a kormány bűne, — válaszolt a miniszter, — hanem az egyes cenzoroké. En magam is tudom, hogy ezan a téren a cenzura nem egységes és sok kívánni való hogy maga után. Csak egy konkrét esetet mondjak: a nemzeti parasztpárt ellenparlamentjének programját. A cenzura valamennyi bukaresti lapban bennehagyta, csak az én lapomból, az Unversulból törölte. Nagyon sok függ attól, hogy a cenzor meg tudja-e érteni feladatát és mérlegelni tudja azt, hogy egy cikk káros-e, vagy sem.

— Egyáltalán van-e még szükség cenzurára? — kérdeztük.

— Addig, amíg azok, akik a lapot írják, — mondja a miniszter, — nem tudják teljesen felfogni és megérteni azt, hogy a mai körülmények között mit lehet megírni, ami káros, a cenzurára okvetlen szükség van.

Januárban már nem lesz cenzura

— Meddig akarja a kormány fenntartani a cenzurát? — tettük fel a következő kérdést.

— Már nem sokáig — feleli. — Látják az urak, — nekünk nem volt olyan sajtótörvényünk, mint Önöknek, erdélyieknek, ami azután gyökeresen elintézi ezt a kérdést. Most készül az új román bűntörvénykönyv, amelyet ősszel meg is fog szavazni a parlament. Ha ez meg lesz és szabályozza a sajtókérdéseket, akkor nem lesz szükség cenzurára. Nekem, mint miniszternek, de mint újságíróknak

is az az álláspontom, hogy a sajtó terén a teljes szabadságnak, de a teljes felelősségnek is kell uralkodnia.

Biztosítom Önöket, januárban már sehol az országban nem lesz cenzura.

Ezután a politikai helyzetről és a stabilizációról kérdeztük a minisztert.

— A politikai helyzet, válaszolja Stelian Popescu, — nyugodt. Ősszel meg lesz a stabilizáció, és a kölcsön. Ekkor majd megkezdődik az alkotó munka.

A lakáskérdést építkezéssel kell elintézni

— Mi lesz a lakástörvény jövője?

— Véleményem szerint, — feleli, — a lakáskérdést nem törvényekkel, hanem építkezéssel kell elintézni. Nem tudom, ki fogja az új lakástörvényt elkészíteni, én-e vagy az utódom. Mindenesetre elrendeltem, hogy

készítsenek alapos statisztikát az országban a háború óta felépített lakásokról és kimutatást arról, hogy hány lakásbérlet van az országban és mennyi lakásra van még szükség.

A lakbérletet meghosszabbítják-e, vagy csak a lakbérletek fogják maximálni? — kérdeztük.

— Ez attól függ, hogy az elkészülő statisztika mit mutat. Erre vonatkozólag nem bocsájtakhatom jóslásokba.

A minisztert teljesen körül fogják az újságírók. A kísérete néhány lépésnyire Mosoiu tábornokkal beszélget. Mikor Stelian Popescu látja, hogy társai már menni szeretnének az időtáblára ahol Nagyvárad bírái a miniszter fogadtatására összegyűltek, egyszerre félbeszakít.

— Látom, hogy az urak még nagyon sokáig tudnának kérdezni és én készséggel felelek is, de más dolgaim is vannak, így egyelőre elég az interjúból.

Hangosan nevet, aztán elindul az időtáblára, ahol a tiszteletére összegyűlt bírák várják.

Stelian Popescu igazságügyminiszter Sombath estig marad Nagyváradon, innen Szatmárra és Máramaroszigetre megy, majd Kolozsvárra utazik.

Fleischer Stador

Chamberlain szerint Európa lassan, de biztosan közeledik a katasztrófához

Az angol sajtó rendkívül pesszimistikusan ítéli meg a jugoszláviai helyzetet. Újabb tüntetések a nettunói szerződés ellen

London, augusztus 17. A „Spectator” című angol lap a hadüzenet tizenegyedik évfordulójának ünnepségei alkalmával Chamberlainnek, a nemrég hosszabb szabadságra távozott angol külügyminiszternek rendkívüli jelentőségű kijelentését közli. A lap szerint Chamberlain külügyminiszter szabadságra való távozása előtt azt a kijelentést tette hogy hat évvel a fegyverszünet megkötése után Európa lassan, de biztosan közeledik a biztos katasztrófához.

A lap a jugoszláviai helyzetet a legsúlyosabb aggodalommal szemléli, hangsúlyozva, hogy a szerbeket és horvátokat ma már csak a király iránti hűség gyöngye szálja fűzi össze. A délszláv államban tehát a jelenlegi viszonyok között semmiféle stabilizáció lehetősége nincs adva, sőt már a közeljövőben ki kell derülnie annak, hogy a horvátok és a szerbek egyáltalán meg tudnak-e férni egy fedél alatt. Ha ez lehetetlenné válik, úgy az európai hatalmaknak minden befolyásukat az irányban kell latba vetni, hogy a két ország barátságos elválása, ha erre más mód nem adódik, lehetségesé váljék.

Horvátországban egyébként a helyzet ma sem vesztített feszültségéből. Trumbica és Prbicevics olyan értelmű nyilatkozatokat tettek, hogy Horvátország rendületlenül ragaszkodik autonómiájához és semmiféle eszköz nem kényszerítheti arra, hogy ezt az álláspontját feladja. Horvátországban és Dalmáciában egyébként újabb tüntetések voltak, amelyeknek ele a nettunói-szerződés ratifikálása ellen irányult. Különösen nagy arányokat öltött a tüntetés Spalatóban, ahol a tüntetők az összes olaszokat inzultálták s magát az olasz konzult is súlyosan megsebesítették.

Prbicevics és Radics veje: Kossutics mérnök tegnap elutaztak Bauer zágrábi érsekné yarálojába. Ennek a látogatásnak politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak.

lajdonitanak, mivel az a vélemény, hogy az érseket arra akarják rábírní, hogy a szrajevoí és zenggi püspökökkel együtt politikai tevékenységet indítsanak be Korosec ellen. Hir szerint úgy a püspökök, mint az érsek hajlandók ennek a kérésnek eleget tenni.

Róma, augusztus 17. Az olasz kormány tiltakozó jegyzéket küldött a jugoszláv kormányak a spalatói incidensekkel kapcsolatban, amelyet tegnap nyújtott át a kormányak a belgrádi olasz konzul. A jegyzék felszólítja a jugoszláv kormányt, hogy kötelezze a

spalatói hatóságokat arra, hogy az ottani olasz konzultól bocsánatot kérjenek. Egyben követeli a jegyzék a hatóságok szigorú megbüntetését, mivel azok nem fogantositottak kellő intézkedéseket a konzulátus kellő megvédésre, holott tudták, hogy mi készülődik. Az olasz követ egyúttal közölte a belgrádi kormánnyal, hogy a további elégtételt illetően minden jogot fentart.

A horvát parasztpárt tegnapi ülésén elhatározta, hogy Radics István özvegyének életfogytiglani nyugdíjat folyósít.

A Népszövetség őszi ülésén a szónokok beszédeit egyidőben öt nyelven fogják hallani

Az új találmány követni fogja egy készülék, amely a beszédeket egyidőben több nyelven írásba rögzíti

Genf, augusztus 17. Közölte az Uj Kelet, hogy a Népszövetség mellett működő Munkaügyi hivatalban régóta dolgoznak olyan készülék megkonstruálásán, amely lehetővé teszi a Népszövetség és kongresszusokon elmondott beszédek egyidőben öt-hat nyelven való hallását. Most ez a terv meg fog valósulni, még pedig A. Filene amerikai nagyiparos és emberbarát támogatásával. A filantrop műszaki munkatársa Gordon Finlay, skót professzor, aki a Munkaügyi hivatalban huzamosabb idő óta dolgozott a fontos probléma megoldásán, míg végre sikerült megfelelő megoldást találnia.

Az új fordítási rendszer egyszerű és nem is túlságosan költséges. A szónoki emelvény közelében félkörben több fordító ül, akik közül mindegyik más-más nyelvre fordítja az előadó beszédét. Minden tolmács előtt kicsiny, rendkívül érzékeny mikrofon van elhelyezve, amelyet el lehet zárni a terem lármája ép úgy mint az előadó beszéde elől. Egyedül a fordító szája számára van egy beszélő kagyló szabaddá téve. A fordítónak nem kell hangosan beszélnie ebbe a kagylóba, elég ha halkán, de tagoltan és határozottan beszél: egy hang hangosan adja át a hallgatónak.

A készülékből az összes hallgatók üléseihez vezetékkel visznek. Minden ülés mellett egy beállítható korongon meg lehet rendelni azt a nyelvet, amit az ember kíván. Ezenkívül minden delegátus asztalán ott van a fejre illeszhető kagyló, amelyen át hangosan lehet hallani a szónok beszédét, természetesen a megkívánt nyelven.

A Népszövetség Munkaügyi hivatalában most ki is képezik a tolmácsokat. Ezeknek legfőbb feladata abból áll, hogy folyékonyan adják vissza idegen nyelvre a szónok beszédét és egyetlen mondatnál nem maradhatnak a beszéd mögött. Eleinte azt hitték hogy ez a fordítási munka nagy szellemi erőltetést vesz igénybe, a gyakorlat azonban megmutatta, hogy kevés ismétlés után a munka a legkönnyebb szellemi munkák egyike. A hallgatónak a dolgát is megkönnyíti ez az új készülék, mely úgy van megkonstruálva, hogy a hang erősségét bármikor mérsekelni, vagy fokozni lehessen. A készülék egyébként oly könnyű hogy semmi kellemetlenséget nem okoz még az öreg embereknek sem. A Népszövetség őszi ülésén már négy-öt nyelvre fogják lefordítani a beszédeket. Filene és tudós munkatársa most olyan készülék megkonstruálásán fáradozik, amely lehetővé teszi, hogy a beszédek egyidőben írásban is lefixiroztassanak.

— Megjelent egy új találmány zsidó naptár, amely egyetlen lapra nyomtatva 152 évre (80 évre visszamenőleg és 72 évre előre) szól. E naptáron, amely magyarázattal van ellátva, mindenki könnyen eligazodhat és így egész életre el van látva pontos naptárral. Különösen nélkülözhetetlen rabbioknak, dáienoknak, saktereknek és ügyvédeknek. Megrendelhető Farkas Mártonnál Cluj Str. Marinescu 26., vagy az Uj Kelet könyvosztályánál Cluj Str. Baron L. Pop 10. Ára 20 lej.

Üzletátalakítás miatt aug. 20-ig

az összes raktáron levő

zongorák és pianók

(Förster, Bösendorfer, Schwabacher, Stingl, Hoffmann) az eddigieknél sokkal előnyösebben szerzethetők be, Cluj, Str. Saguna 14. Telefon 4-19

TRISKA I. cégnél

Lej bolti be kerül és 10 lej mellett.)

Több házat felgyújtott és egy embert megölt a villámcsapás

Tűz a kolozsvári Lebeda-gyárban

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 17. Az Uj Kelet tud.) Ma délután valóságos ité leendő vonult el Kolozsvár fölött. Délután három óraker hirtelen elsötétített az ég s minden átmenet nélkül megereedt a zápor. Irtozatos dörgések és villámlások kísérték a vihart. A vilamos kisülések következtében a városban kiugrottak a biztosítékok, a villanvdrtó-szigetek meggyultak s a város számos pontján kúgokba borultak a villanvtranszformátorok.

Fénygór óraker Szászienésről telefonon jelentették a tűzoltóságoknak, hogy több épület kigyulladt a villámcsapások következtében. Pár perccel később már Hudegzsamosról jelentették, hogy két ház lángokban áll. Ezután a rendőrséget értesítették, hogy Bodea Pável monostori gazdát agyonváltotta a villám, miközben az udvaron szétzört szénáját igyekezett a szinbe betakarítani. A kataklizma elért Apahidára is, ahol a villám egy istállóba csapott és több szarvasmarhát szenné égetett.

Kolozsvárban nemcsak a villám pusztított. Öt óraker jelentették a tűzoltóságoknak, hogy a Nagyszamos-uccában kigyulladt a Lebeda-paplangvár. Az épületet percek alatt lángok lepték el s a raktárban felhalmozott vatta miatt a tűz villámgyorsan terjedt. Szerencsére azonban a tűzoltóság pár perccel belül a helyszínre érkezett és nagy energiával hozzálátott az oltási munkálatokhoz. A tüzet azonban mindaddig nem lehetett eloltani, amíg a paplangvártáshoz szükséges vattakészletet nem hamvasztották el teljesen a lángok. A tűzoltók munkáját nagymértékben nehezítette meg az a körülmény, hogy az égő vatta sűrű füsttel vonta be az égő épületet, amelyben alig lehetett eligazodni.

A tűz keletkezésének oka a gyárban dolgozó munkások szerint az volt, hogy az egyik moton szerkezetébe acélszeg került s a kicsapó szikrák meggyújtották a gép közelében lévő vattát. A tűz által okozott kár meghaladja az egymillió lejt. A rendőrség megindította a nyomozást.

mesterre.

Negyedszázad után most alkalom nyílik tanítványai számára az igaz hódolatára. A kongresszusi hitközség hivatalos jubileummal kívánja megjelölni ezt a jelentős állomást, a jubileum azonban a zsidó kultúra és Kolozsvár zsidó társadalmának ünnepévé fog bővülni. Az ünnepeket, mint enlítettük a mester tanítványainak bevonásával rendezik és bizonyára imponálóan fog majd megnyilatkozni az a szeretet és ragaszkodás, amivel Kolozsvár zsidó viseltetnek Zádor Benó munkája és személye iránt. Tanítványai önmagukat becsülik meg, amikor ebből az alkalmából mesterük életfordulóján feléje fordulnak.

Csütörtökön délután a kongresszusi hitközség székházában dr. Eisler Mátyás főrabbi elnökletével Zádor Benó tanítványaiól megalakult a „Zádor Benó jubileumát előkészítő bizottság.” A bizottság a munka megszervezéséről, az ünnepek kereteiről és időpontjáról tanácskozott. A jubilaris manifesztációt valószínűleg az őszi ünnepek alatt tartják meg. Augusztus 23-ikán, csütörtökön délután a bizottság újabb ülést tart. A bizottság ezen az uton kéri a meghívandókat a tanácskozáson való feltétlen megjelenésre.

Zádor Benó harmincöt éves tanítói jubileumára készül Kolozsvár zsidó társadalma

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Huszonöt éve annak, hogy Zádor Benó igazgató-tanító, aki akkor már tíz éves pedagógiai múlt felett rendelkezett, átvette a kolozsvári kongresszusi hitközség népiskolájának vezetését és azóta ez az iskola Erdély mintaszertu tanintézetévé fejlődött. Zádor Benó, a higgadt, a csöndben alkotó pedagógus a felvidékről került ide, ahol az emberek rendszeretők és metodikusok, ahol a munka valami szentségféle, ahol alaposságra és józanságra oktatja a mester a tanítványt, mert az élet harca ke-

mény egyszerűséget diktál arrafelé mindenkire, különösen a zsidóra.

Idejött Kolozsvárra és dolgozott. Elátta az iskola ügyeit és tevékeny részt vett ki magának a kultusz munkából is. Amikor a fehér szakállával és keretes szemüvegével látjuk, arcán a becsülettel teljesített életmunka nyugalmaival, a zaklatott idők emberét átfutja a bizodalom jószágos melege. Zádor Benó 25 év óta tanított itt, gyermekeket és serdülőket is, akiket a kereskedelmi és polgári iskolában vallásra oktatott. Generációk nőttek fel Zádor Benó nemessen egyszerű kulturáján, amely a heber bölcsék és a német klasszikusok szelleméből táplálkozott. Aki tanult tőle, annak a lelkébe mindenképen beleidegződött valami, nemcsak a kulturák felsőbbrendűségéből, hanem Zádor Benó egyszerű és határozott egyéniségéből is, főleg abból a megértő zsidó jószágból, ami ennek a kiváló ember jellemének a fővonása.

Zádor Benó maga is szépszámú család fenntartója és neki is megvált az a nagy fájdalmas élménye, ami a háboruban alig kimélt meg családot. Egyik rendkívül tehetséggel megáldott és nagyraiható fia, Zádor Béla tanárjelölt Brestlitovszk körül esett el a háboruban. Az apa hetekig kutatott az orosz harctereken, míg végül hazahozhatta gyermekét, akit hazai földbe temetett. A csapás megrendítette, szürkülő haja megfehéredett, de energiáját nem törte meg. Tanított és nevelt tanítványai áhitattal néztek fel erre a törelen akaratu és jószágos

Háromszázezer lejt loptak el Hátszegen egy temesvári marhakereskedőtől

A pénzt hiánytalanul megtalálták egy vasuti váltóór kertjében elásva

(Hateg-Hátszeg, aug. 17. Az Uj Kelet tud.) Kellemetlen kalandba keveredett a napokban lezajlott hátszegi vásáron Hanold János marhakereskedő. Hanold egy temesvári exportcég alkalmazottja évek óta és ugyszólván naponta milliók forogtak meg a kezén, anélkül, hogy valaha is akár egy lejt eltűnt volna. Ezúttal azonban olyan kellemetlen körülmények közé sodródott, amelyekből aligha szabadult volna egykönnyen ha az utolsó pillanatban a véletlen segítségére nem siet. Hanold nagyobb tétel élőállatot vett a vásáron, de még maradt nála 300.000 lejt, amelyet egy bécsi újságba csomagolva hordott magánál. A vásár után a Hátszegtől mintegy öt kilométernyire levő Subcetate állomásra ment, mert az állatokat ott akarta bevagonirozni.

Bement az állomásfőnök irodájába és megrendelte a vagonokat, azután leült, hogy megvárja, amíg a kocsikát rendelkezésre bocsájtják. Várakozás közben kiment a félreeső helyre, amely közvetlenül a váltóór hódéja mellett van. Egyszer csak hallja, hogy szölitják, vegye át a vagonokat. Visszasietett a forgalmi irodába, átvette a kocsikát és bevagonidoztatta a marhákat. Csak aztán vette észre nagy megdöbbenéssel, hogy a nála volt pénzesomagoat valahol elhagyta. Kétségbeesetten kufatott mindenfelé a 300.000 lejt után, de a pénz nyomtalanul elveszett.

Közben befutott a vonat és az állomáson várakozó utasok szemeláttára a végsőig elkésereedett Hanold a vonat elé ugrott. Több ember utána vette magát, hogy elrntsa a már alig néhány méternyire dühörgő mozdony elől, de Hanold csak komoly dulakodás árán hagyta magát elhurcolni a biztos halál tor-kából. Nagynehezen sikerült a kétségbeesett embert megnyugtanni, mire táviratozott főnökének Temesvárra, hogy mit tegyen. A táviratra válasz helyett maga a cég főnöke érkezett Subcetate állomásra, Gutiu temesvári rendőrkapitány kíséretében.

Az állól Hanold tartott, hogy ugyan is őt fogják meggyanusítani a háromszázezer lejt eltulajdonításával, bekövet-

AZ
apróhirdetést is olvassák...

amikor arról ad hírt — mélyen tisztelt asszonyom — hogy a VIOLET ruzs a legtartósabb és a legdiszkrétebb az őszi szes ruzsok között.

Azért a legjobb, mert a leginkább megmarad a bőrön.

Ara elegans rémtubusban 130 lejt. Tartalék: 60 lejt. Mindenütt kapható és megrendelhető a

Parfumeria Eliteinél, Bucarest, Cal. Victoriei 39.

VIOLET
Paris, 29. Bd. des Italiens

Megrendelhető még a kolozsvári képviselőknél: Somogyi Miksa, C. Traian 11

2-szer annyi itéj, ti a szab. Lyuka s piperezappan

Felakasztva

Mióta az „URSUS” SORGYAR Részvénytársaság a Czelli-féle kolozsvár-monostori sörgyárat megvette

a régi jó monostori sör már nem Czelli sör, hanem

„Ursus”-sör

elnevezés alatt kerül forgalomba. Az „Ursus”-sör tehát nem févesztendő össze a „CZELLI” elnevezés alatt forgalomban levő sörrel, amely Brassó mellett Derestyében készül.

LITHYNIA Gyógyvíz

Paptamási ásványvíz

Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csu-bántalmak legjobb orvossága. Képviselet: DACIA viztelítő-üzem, — Cluj, Calea Regele Ferdinand

Buziási „Phönix” - ásványvíz

borvíz — gyógyvíz

Főterakat: Cluj, Strada Vladimirescu (Mikes Kelemen-utca No 18.)

A „DOLLAR” Biztosító Társaság, Torda

közli tagjaival, hogy az 537. számú kötvénnyel biztosított Bartha Károlyné elhunyt alkalmával f. évi június 6-án kifizetett Pop Péter kedvezményezett, tordai lakosnak az ált. bizt. feltételek 8. §-a értelmében 10,000'— azaz tízezer lei gyorssegélyt, míg az alábbi közjegyzői hivatalos bizonyítvány szerint f. évi augusztus hó 6-án a még hátralevő 90,000'— azaz kilencvenezer,

összesen

100,000'- azaz egyszázezer Leit

No. 280—1928. n. p.

A fenti szám alatt felvett jegyzőkönyv alapján hivatalosan bizonyítjuk, hogy az általunk személyesen ismert Pop Péter tordai lakos (Str. Gheorghe Lazar 6. szám.) jelen okmányt (nyugtát) sajátkezűleg és jelenlétünkben írta alá, miután az a nevezett előtt felolvasatott és szórólírára megmagyaráztattott. A 90,000'— lei kifizetése előttünk történt.

Torda, 1928. augusztus hó 6-án

Dr. Vasile Mester s. k.
(P. H.) közjegyző

Ugyancsak kifizetett Péter Albert és Mihály Jenő tordai lakosoknak f. évi VI. hó 11-én az 503 sz. kötvénnyel biztosított Todor György elhunyt alkalmával az ált. bizt. felt. 8. §-a értelmében járó 10,000'— azaz tízezer leit, míg a hátralevő 90,000'— leit, összesen tehát

100,000'- azaz egyszázezer Leit

a kedvezményezettnek f. évi augusztus hó 11-én szintén teljes egészében kifizette, amit az alábbi közjegyzői bizonyítvány tanúsít:

A nyugta előttünk iratott alá és ugyancsak előttünk történt a fenti összeg kifizetése.
Torda, 1928. augusztus hó 11.

Dr. Vasile Mester s. k.
(P. H.) közjegyző

A „Dollár” Biztosító Társaság, Torda — foglalkozik kölcsönösségen alapuló 100,000'— lejes életbiztosításokkal.

Biztosítást orvosi vizsgálat nélkül 18—79 korhatárig eszközöl. 1400 tagból álló csoportok; 1020 lejes beiratást díj, 100 lejes esetenkénti hozzájárulás.

A Dollár Biztosító Társaság, a többi hasonló intézetektől eltérően, a felek által befizetett hozzájárulási díjakat a kifizetésre esedékes kötvények számaival ellátott betéti könyveken Torda város tekintélyes pénzintézeteivel kezelteti. — (Banca Centrala, Banca Comercială, Transsylvania, Vármegyei Takarékpénztár, Egyesült Kiszegítő.)

Az ország minden városában képviselőt. Bővebb felvilágosítással szolgál a központi intézet Torda, valamint a vármegyei székhelyeken működő Vezér- és Főigénylések.

Cluj vezérigénylése: Str. Memorandului 15. szám

— Hitközségi funkcionáriusok utánpótlása. A legutóbbi Nagyváradon meg tartott kongresszusi hitközségek tanácskozásán több oldalról panasz merült fel az iránt, hogy nem történik gondoskodás a zsidó hitközségek funkcionáriusainak utánpótlása tekintetében. Az országnak nincsen sem tanítóképzője, sem rabbiképző intézete, minc sen kántoriskolája és sehol sem mutatkozik alkalom arra, hogy a hitközségi adminisztrációt önállóan vezető jegyzők és titkárok felkészülhessenek erre a pályára. Az Erdély és bánsági országos rabbiszövetség legutóbb tartott értekezletén elhatározták, hogy ezen az anomálián feltétlenül és minden körülmények között segíteni fognak. A tanácskozásnak konkrét eredménye az

a határozat, amely kimondja, hogy középiskolai tanulók és talmudisták számára tanfolyamot állítanak fel Marosvásárhelyen. A tanfolyam vezetője dr. Löwy Ferenc főrabbi. Megfelelő héber alapismeretek felett rendelkező ifjak jelentkezzenek, vagy dr. Löwy Ferenc főrabbinál, Marosvásárhelyen, vagy pedig dr. Eisler Mátyás kolozsvári főrabbinál, mint a rabbiegyesület elnökénél. A fiatal emberek ellátásáról gondoskodás történik, úgyhogy a tanfolyamot anyagi gondoktól mentesen fogják tudni látogatni. A tanfolyam teológiai és világi ismeretekre oktatói és ifjakat, akiket képességük és készülségük szerint fognak kiképezni rabbivá, kántorrá, tanítóvá, jegyzővé és metszővé.

Gabonaszákak, vízmentes ponyvák

spárpa és kötélárak gyári lerakata

Kárpitos kellékek. Zsák és ponyvakölcsönzés

Boskovics Izsef, Cluj, Str. Reg. Maria 15. Telefon 9-10.

Megnyilt Erdély egyik legszebb látványossága: a tusnádi strandfürdő

Tusnádfürdő, augusztus 17. Néhány nap óta Tusnádfürdő olyan látványossággal dicsekedhet, amelyet egyetlen erdélyi fürdő sem mondhat magáénak. Milliós költséggel felépült az új strandfürdő, amelyet most adtak át rendeltetésének. Ezzel Tusnád egyetlen de annál nagyobb fogvatkozása: a megfélelő fürdő hiánya, örvendetesen megoldódott.

Valóban hatalmasmértetű munkálatakat kellett elvégezni ahhoz, hogy ez a strandfürdő létrejöhessen. Az Olton vízműveket építettek, amelyek a folyó vizét akként duzzasztják a 42 ezer négyzetméter területre tágitott Csurkás-tóba, hogy 12 kilométeren át nem találkozik a víz községgel. Így ragyogó tiszta víz ömlik állandóan a tóba s lefolyó útján folytonosan megújul.

Az erdőszög által körülvett fürdő strandja szigetben terül el. Legelőbb is a hidon át az új pavilonhoz jutnak. Pompás, díszes épület, remek vendéglővel, földszinti és emeleti helyiségekkel, huszméteres nagyteremmel. Most, hogy egész ősszel és a télen át is élénk élet lesz Tusnádon, valóban pótolhatatlan ez az épület.

A homokstrand területe 2800 négyzetméter. Ezer és ezer koozi finom homokot hordtak ide, úgyhogy ez a strand a legszebb tengeri strandokkal is vetekszik. A homokos terület szélén kezdődik a tulajdonképeni fürdő, amelyet menedékesen építettek ki. Háromezerhatszáz négyzetméter ennek a területe s külön nyolcszáz négyzetméteres fürdőt építettek a gyermekek számára.

A jó szók perze a strandfürdőből kiusznak az óriási Csurkás-tóba, amely egy sereg kecses kék-fehér ladikkal is népes.

A tusnádi strandfürdőt valóban érdemes megnéznie mindenkinek, aki erdélyi fürdőinket járja.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez

Mindazok, akik születéstől fogva, vagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítani arra, hogy — akár saját maguk válasszák, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan fejjükre és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, éppoly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, vagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szaklász rész választásuk meg; szükség esetén 10. mája azt a fejjüket és arc szerint.

Ezen okok figyelembe vételével indította Kolozsvár alantjegyzett, legérgebb szaklásztervező céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy min a darab — üzletben összeállított szemüveget cégjeggyel ellát, a kereten előforduló deformációt, vagy törést 2 éven át díjtalanul végzi és erőteljes garanciát vállal.

Azon biztos bizszenben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szives partfogásunkat.

Kun Mátyás Fia

szaklásztervező
Cluj, Calea Victoriei 12. szám.
Alapítási év 1864

*A dr. Noseda szab. szappantartó és a szab. Lyukas szappan romániai vezérképviselétét «Varia» Flohr és Nagy clujai cég vette át.

Szeptember 2-án tartják meg a Haggibbor nyári kertünnepélyét. A Haggibbor vigalmi bizottsága az augusztus 26-ára tervezett kertünnepély megtartását szeptember 2-re halasztotta, mert néhány attrakciós szám beállításának szükségessége tette a mulatság határidejének kitolását. Kolozsvár zsidó társadalmának máris osztatlan érdeklődéssel várja a mulatság napját.

SPORT

Vasárnap Haggibbor — KAC

Cluj-Kolozsvár augusztus 17. Vasárnap a CFR pályán a tavaszi bajnokságok óta először találkozik a kolozsvári futballsport két régi riválisa. A két csapat találkozása érdekes megnyitóját lesz az őszi szezonnak és Kolozsváron máris nagy az érdeklődés a mérkőzés iránt. Az érdeklődést fokozza, hogy mindkét csapat néhány régi erősségének vendégszereplésével élénkíti csapatát. A Haggibbor kapujában Rosenfeld Feri fogja megizmosodott tehetségét megmutatni, a KAC-ban Raduch és Schultz fogják a közönséget a régi napokra emlékeztetni. A szezonnyitó mérkőzés egészen bizonyosan feloldja a közönség közönyét és minden remény meg van arra, hogy a jó sportot ígéro találkozás telt tribün előtt fog lezajlani.

A Haggibbor néhány standard játékosának távollétében a következő összeállításban veszi fel a küzdelmet: Rosenfeld I. Rafael, Hirsch II., Márk, Klein, Zelig III., Rosenfeld (Gyuri), Weisz (Babuka) dr. Hirsch, Frenkel, Rosenfeld III. Tartalékok: Mihály, Weisz, Krausz, Hirsch III.

Romania — KMSC a városi sporttelepen. A csapatok még nem szerepelnek komplett együtteseikkel. A városi pályán érdekes lesz a Gólya-áruház és a Szabó Jenő-cég alkalmazottjainak találkozása.

Kehrling Kolozsváron. Vasárnap délelőtt veszi kezdetét a KAC nemzetközi tenniszversenye melyre eddig a legkiválóbb tenniszesezők jelentették be érkezésüket. Legérdekesebb a budapesti Kehrling szereplése lesz, akinek partnere a vegyes párosban Oberschall Magda, a férfi párosban pedig dr. Péterfy Jenő lesznek. Valószínű, hogy a versenyen néhány kitünő cseh versenyző is indul. A külföldi versenyzőkön kívül óriási számban jelennek meg a versenyen a helybeliek, akik közül egy sem mulasztott el benevezni a kitünő sportot ígéro versenyre. A verseny számai a következők:

Férfi egyes Kolozsvár bajnokságáért. Férfi egyes a kolozsvári hőgyek díjáért. Férfi páros Kolozsvár bajnokságáért. Női egyes Kolozsvár bajnokságáért. Vegyes páros Kolozsvár bajnokságáért. Férfi egyes II. o. Női egyes II. o. Vegyes páros II. o. Férfi egyes, ifjúsági. Női egyes ifjúsági.

Romania ifjúsági uszóbajnokságai. Marosvásárhelyen, az MSE rendezésében tartják meg Romania ifjúsági uszóbajnokságait. Az ifjúsági bajnokságokon kívül az MSE országos uszóversenye is eldöntésre kerül vasárnap és a hatalmasnak ígérkező mezőny néhány meglepetést ígér. A Haggibbor uszóegyesületének ifjúsági gárdája több uszóval képviselte magát a versenyen. Leutaztak már Vásárhelyre Rosenfeld Piri, a Haggibbor melluszó bajnokja, aki a multhéten a szenior bajnokságot is nyerte. Földes II., Geréb, Deutsch II., Fényes, Fenyő I. és II. és Rados.

Temesvár. Kinizsi — TAC 5:4 (5:4) barátságos, bíró Petcu. A két régi rivális esütörtöki találkozása a Kinizsi kis gólarányú győzelmét hozta. A mérkőzés az első félidő változatos és szép sportot nyújtó játéka döntötte el, a második félidőben a nagy hőség megakadályozta az iramot. Az első félidő 28-ik percéig 4:1 volt az eredmény a Kinizsi javára, mely Sepi. (2), Chiroiu és Wetzler révén szerzte meg a vezetést. Hecht egy góljával szemben. A 28-ik percben heves TAC támadások indultak meg, melyeknek eredményeképpen Csányi egymásután három góllal egyenlőt Sepi lövi a győztes gólt. A második félidő szebb akciók és eredmény nélkül telik el.

Hirdessen az Uj Keletben

Közgazdaság

A jegybank fokozatosan leépíti a hosszú-lejáratu hiteleket

Maximum 6 hónapos áruváltókra a plafon áttörésével is hajlandó a Banca Nationala pénzt folyósítani. A tegnapi bankértekezlet eredménye

(Bucaresti-Bukarest, augusztus 17. Az Uj Kelet tud.) Tegnap délelőtt fontos értekezlet volt a Banca Nationalánál, amelyen résztvettek a fővárosi nagybankok képviselői is. Az értekezleten Burileanu kormányzó expozét tartott az általános pénzügyi helyzetről, különös tekintettel a termelés értékesítésére. Burileanu figyelmébe ajánlotta a nagybankoknak, hogy a kormány ideje alatt a lehető legnagyobb mértékben támogassák a termelőket, egyben biztosították őket hogy

a gazdák által kibocsátott váltókat a Banca Nationala minden nehézség nélkül fogja visszszámításra elfogadni. A váltók lejáratu maximum 9 hónap is lehet.

A visszszámítási hitel egvén vonatkozásában Burileanu kormányzó nyomtatékosan kérte a nagybankokat, hogy fokozatosan szüntessék be az ugy nevezett nehéz váltók betértesztését és inkább csak kereskedelmi anyagot küldjenek, amelynek árufedezete van és amely az üzanszerű 100 napnál nem hosszabb lejáratu. A kiküszöbölendő váltóanyag között Burileanu kormányzó

az ipari váltókat is fassanként le akarja építeni

a Banca Nationalánál, amely csak így térhet vissza eredeti hivatásához. A visszszámítási hitelpolitika átalakítására vonatkozólag Balanescu igazgató adott a bankoknak technikai utbaigazításokat.

Az értekezlet után több bankvezér

Nyomott árak a hátszegi állatvásáron. Tudósítónk jelenti: Az augusztus 12-én megtartott hátszegi marhavásár közepes eredménnyel zárult. A felhajtás óriási volt, de minőségileg alatta maradt a megszokott átnak, ami a szárazság folytán beállott legelőhiánynak tulajdonítható. Az árak általában nyomottak voltak, de a tenyésztők bármilyen áron is igyekeztek tudni marháikon mert a katasztrófális szénahiány miatt ki van zárva a lehetősége annak, hogy nagyobb állományt a telen át ellátni lehessen. Exportra kevés vásárló jelentkezett, de akik eljöttek olcsón vásároltak.

Hirdessen az „Uj Kelet“-ben

kérdést intézett Burileanu kormányzóhoz, hogy mi történik, ha olyan váltót nyújtanak be reeszkomptra, amely megfelel a jegybank új orientációjának, de meghaladja a diszponibilis tőkék összegét. Burileanu válaszában kijelentette, hogy tisztára

kereskedelmi váltókra bármilyen összeget fog folyósítani a Banca Nationala.

tekintet nélkül arra, hogy erre a célra tul kell majd lépnie a jelenlegi bankjegymennyiséget.

A jegybank új hitelpolitikája, amelyet egyébként még tavasszal bejelentett, a hosszú lejáratu hitelek leépítését jelenti és a Banca Nationala a jövőben csak kereskedelmi váltókat fogad el, legfeljebb 6 hónapos lejáratu visszszámításra. Ezzel az intézkedéssel reméli, hogy a pénzcirkulációt aktívabbá teszi és a piacon meg fog szünni a nyomasztó pénzhány. Ezzel azonban súlyos helyzet elé állítja a Banca Nationala azokat a vállalatokat, melyeknek feltétlenül szükségük van hosszúlejáratu hitelekre. A gvárípar hitelszükségletét ugy, ahogy kielégíti a Creditul Industrial, de

a mezőgazdák és azok, akik építkezni akarnak, kritikus helyzetbe kerülhetnek a Banca Nationala új hitelpolitikája miatt,

ha idejében nem történik gondoskodás arról, hogy megfelelő tőkeerősségű más hitelforrások álljanak rendelkezésükre.

Amateurok, fényképeszek!
Fényképeszeti cikkeket a legolcsóbban **BERNAT** papáruháznál, Piața Unirii 29. sz. alatt **szerezhetik be.**

TÖZSDE

Valutaplac 1928 augusztus 17 (Rador)

DEVIZAK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3175-3178	—	—	493	2175	1104125	13355	64950	492575
Newyork	16340-16475	51:55	1935	2559	16470	57333	70875	3375	—
London	80-800:0	252175	252075	12420	80050	278437	3441	16386	485075
Paris	645-616	202850	203860	—	46	224150	2771	13193	39075
Milano	863-865	2716	2716	13380	863	3002	3708	1765750	52325
Prága	488-489	153950	1539	76	49	169950	210037	—	29625
Budapest	2875-2876	90:9	905650	—	2876	—	12347	58825	—
Belgrád	—	91280	91280	—	290	1:0775	124525	5929	176
Bukarest	—	316	316	1560	—	348	43187	205750	61
Varó	—	5829	3:20	—	18:5	6430	7947	37837	—
Bécs	2325-2329	3:850	732:50	—	2328	809250	—	47612	—
Berlin	3946-3941	12380	12381	—	3931	13675	16903	80435	—

Száz lei árfolyama: Zürich (uro) 317, Paris 1560, Budapest 35050, Bécs 433125, Prága 20675

תלמוד תורה עם דרין אמ"ן איקלאד

Pártoljuk a fittu zsidó ipart!

תקנה מאת עמיתו

Butor

-ta minden vásárló, mint a népszerűtlen díltá-
-sul minden fiatal pár mint az állásnélküli admínistra-
-kik minden kereskedő, - mint az elromlott aeroplán mo-

aki butorszükségletét nem az
ICLODI IPAROS JESCHIVA

asztalos műhelyében szerzi be. Mert amel-
let, hogy szép, masszív, izléses, divatos és

olesó butort

vásárolt, egy a maga nemében páratlan zsidó intézményt támogat minden áldozat nélkül.

Cim: Atelierul de Tâmplarie „Thora im derech eret”
Iclod, jud. Someş

Perzsaszőnyegekért,
szövekkellékekért forduljon bizalommal a

179L. Halló vidék! 179L.

179L. Halló vidék! 179L.

A következő 7 tárgy asszonyok és leányok részére; 1 pár cipő, valódi talppal; 1 pár cerna harisnya; 1 pár selyem harisnyatartó; 1 doboz puder; 1 üveg kölnivíz; 1 kis üveg parfüm; 1 tubus ajakpirosító (kivétel nélkül külföldi áru). Szállítunk az egész országba, utánvét mellett. Postaköltség 21 lei. — Küldjön sürgősen rendelést a következő címre:

Universelul Dorobantilor
Prelung Dorobanti 2. Bucuresti

Világhírű nyaralók és üdülők

Pensiók, internatusok, leány- és fiúotthonok.

Havi ellátási díj tanulóknak 150 P, felnőtteknek 160 P, mely hetenkintl változtatással négy nyaralóhelyre érvényes. Ezer személy referenciája.

Kérjen prospektust (válaszbélyeg).

Pestalozzi Internátus Iroda

(Fédération Internationale des Pensionnats Européens)

Budapest V., Alkotmány-u. 4. I.

Telef.: Teréz 242-36. Telef.: Teréz 242-36.

Nyaraló és üdülőtelepek:

Magyarországon: Budapest, Siófok, Balatonföldvár, Svájcban: Genf, Lausanne, Neuchatel, Luzern, Montreux, Zürich, Lugano, St. Moritz. Franciaországban: Paris, Deauville, Trouville, Biarritz, Aix les Bains, Grenoble, Evian (genfi tó); a francia Rivierán: St. Raphael, Cannes, Nizza, Juan les Pins, Monte Carlo, Menton. Olaszországban: San Remo, Nervi, Velence, Bordighera, Abbazia, Riccione, Roma, Nápoly, Palermo. Ausztriában: Wien, Zell am See, Linz, Innsbruck, Salzburg, Ischl. Belgiumban: Ostende. Angliában: London, Cambridge, Brighton, Folkestone. Afrikában: Algír, Tunis.

A gal jelölt helyek internatusok, fiú- és leányotthonok, pensionatusok — felnőttek részére is, nyitva egész éven át.

A többi helyek július, augusztus és szeptember hónapban vannak nyitva. Tárass utazási kedvezmények (25-50%), külön dírcet Pullman-kocsik. Internatusi díjak Budapestén havi 90 P, külföldön 110 P.

Jön az ujév!

Rendelje meg azonnal 30 év óta fennálló alanti cégnél a **Machsor** מַחְסוֹר szükségletét, a míg a készlet tart.

4 drb. Machsor (Földnepekre) díszköt. 300 L.
9 drb. Machsor. (Egész évre) díszköt. 650 L.

Magyar, német vagy zsargon fordítással, próba-rendelést utánvétellel küldök. Meg nem felelő áruért a pénzt visszaküldöm

Anton Rosenzweig
Cluj (Kolozsvár) P. Mihai Viteaz
37-38. (Saját ház)

ספרים נראמאנדולונג אונד מליה סאבריקים-
ניעדערייאנע. ענגראם אונד ענדעמאל.

Héber könyv, gyapju- és selyemtalaszrek, valamint rituális cikkek nagykereskedése nagyban és kicsinyben. Alapított 1890.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szombat: A Segesváron első és második díjat nyert kolozsvári dalárdák estje. (Az Iparos-egyelet Dalköre, Csizmadia Dalkör, Ref. Földész Dalkör, Monostori úti Ref. Egyb. Dalkör, segesvári versenysámai, Rendes helyárrakkal. Kezdeté fél 9 órakor. Sorozatszám 403).

Vasárnap d. u. 6-kor: Aranyhattyu. (Operette-ujdonság igen olcsó mozi-helyárrakkal. Sorozatszám: 404).

Vasárnap este 9-kor: Marica Grófnő. (Uj szereposztással. Mozi-helyárrakkal 50, 40, 30 20 és 10 leies helyárrak. Sorozatszám: 405).

Hétfőn: Vigyázat női szakasz! (Párisi bohózat ujdonság. Kezdeté 9 órakor. Mozi-helyárrak. 50, 40, 30, 20 és 10 lei. Sorozatszám: 406).

Kedd: Májusi muzsika. (Negyedszer. Sorozatszám 407).

A színházi iroda hírei:

Májusi muzsika. A jövő hét vonzó és kedves eseménye Farkas Imre új operettjének, a Májusi muzsikának a premiéréje lesz. A Májusi muzsika friss ötleteivel, kacagtató szövegével, változatos táncával és elragadó zenéjével bizonyára itt is megérdemelt sikert fog aratni. A színház annyira bizik a Májusi muzsika sikerében, hogy a jövő hét műsorán négy estét szánt neki: Kedden, szerdán, csütörtökön és a rákövetkező vasárnap este kerül színre a Májusi muzsika.

Vasárnap: Aranyhattyu és János vitéz mozi-helyárrakkal. Holnap, vasárnap két előadás lesz a Magyar Színházban. 6 órakor az Aranyhattyut, ezt a népszerű és diadalmas sikerű operett ujdonságot adják, este 9 órakor pedig a János vitéz kerül színre. Úgy a délután, mint az esti előadást nagyon olcsó mozi-helyárrakkal tartják meg.

Vigyázat női szakasz — mozi-helyárrakkal. Hétfőn este a modern párisi bohózatok egyik legkacagtatóbb, legterkétebb terméke, a Vigyázat női szakasz kerül színre nagyon olcsó mozi-helyárrakkal.

KÖNYV UJDONSÁGOK

SZASZANOV
Végzetes évek

az európai katasztrófa a cári Oroszország háborus külügyminiszterének beállításában. Paleologu nagy-sikerű naplójának szerkesztője

Ára 408 lei.

SCHIDLOF:
Az érvényesülés művészete

Mindenki hasznát veszi, aki társágban mozog

Ára 90 lei.

Maurice Paleologue
II. Sándor cár tragikus regénye.

Ára 128 lei.

Lucien Murat hercegné

Nagy Katalin cárnő szerelmi élete.

(A híres cárnő első öszinte, leplezetlen életrajza.)

Ára 128 lei.

TOLSZTOJ
legnagyobb szerető regénye
Karenina Anna

újra kapható. — A kötetes 1060 lapos regény **ára 384 lei.**

A legnagyobb amerikai díjjal kitüntetett regény
Szállnak a vadludak

Észak sulyos atmoszféráját es egy tipikusan amerikai szerelmi történet bája él **Ostenso** e regényében.

Ára 265 lei

Marian Harry
Kleopatra szerelmi élete

Egyiptom hírneves királynőjének aki egymásután hódította meg a római birodalom fejeit, első magyarnyelvű életrajza. **Ára 136 lei.**

Mauriac
A méregkeverő

a lélek poétájának, első magyarnyelvű könyve. A ma regényei sorozat. **Ára izléses vászonkötésben 231 lei.**

Lehetetlen szabadulni **Wallace** igazgató regényének varázsától. Olvassa el

A Poliantha titka
című regényét és ön is megerősíti ezt. **Ára 136 lei.**

A titokzatos banda
Ára 190 lei.

Zola
A pénz
Ára 289 lei.

SHAW
Ember és felsőbbrendű ember.
(Uj kiadás.) **Ára 170 lei.**

Ludwigh Wolf
A játékos
Ára 204 lei.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígy levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! BERKOVICSNE

vendéglője megnagyobbítva
Oradea, Str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-u. Mérsékelt árak. Kifűnő házikonyha

Cipészek! Kérjék áriapot szabadalmazott talpragasztó légrésekről. Stern Béla, Oradea, Str. Avram J. 18.

Cipőkrém készítésére megtanított gyakorlati uton, felelősséggel. Megkeresések „narvegyész” jellegre a kiadóra keretnek. —

Cipészek! „IDEAL” vegyi anyag minden bőrfelületben kapható ingyen mintát küld **Stern Miklos, Oradea** Strada Petru Rares No 1-a.

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját készítményű bubi, transz-parókkakat formátio, poschtise
Hat hónapos villanyos ondulálás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10.**

Eladó 100 hold

felszerelt birtok Nagybánya közelében, állomás mellett, 1 millióért, esetleg kisebb darabban is. **Eladó házak nagy választékban Dunky-nál, Főter No 10.**

Egy új karosszeria egy 20 q hordokpes-ségű teherautóra, olcsón eladó. Schwartz, Kovács, Str. Stroiescu (Teleky) 2. 758

Vita- és levelező-gyorsírást olcsón tanítok Cim a kiadóban

Furnérok lemezek nagy választékban kaphatók Műasztalosárugyár r.-t.-nál, Cluj, Malom-utca 28. sz. Telefon 120.

7-2 személynek csinosan burorozott tágas szoba, esetleg olcsó ebédkosztall kiadó. Cim a kiadóban.

PINCE cca 250 m², világos, rakártnak, műhelynek kiadó. Ugyanott használt téglá eladó

Temetői belépőjegyek a Felek-úti temetőbe a helyszínen is kaphatók Chevre Kadisa

Szülői figyelmeztetés! Nagyváradon, orth-zsidó úri családnál két iskolás gyermek, mérsékelt árért teljes ellátást kaphat. Cim: özv. Krausz Bernátné, Oradea, Str. Tudor Vladimirescu (Magyar-u.) 6.

Cipős- segédet keres, 2 önálló eladót, románt perit küll bírót azonnali belepésre, Frattl Gráf-leid cég — Sata-mare

Fogtechnikust, periekt arany- és kaucukmunkást azonnali belepésre keresünk. — Ajánlatok fizetési feltétellel Hadinger si Glück dentist, Zalău — küldendő.

4
olcsó ifjusági **könyv**

Tábori Piroška: A szamos-parti gyilkosság 40—
Jókai Mór: A laotungi emberkék 25—
Kosáryné Réz Lola: A boszorkányvár 25—
— Az elvarázsolt kastély 40—

A CLUJI
TACAMUL
ezüstárugyárban
készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezü-
gyárjellel van ellátva.

800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Vizonteladónak:
„TACAMUL”
Ezüstárugyár, Cluj,
Strada N. Iorga 11/A
Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Tacamul”

Higiénikus
„MONA”
női nadrágok
selyem gumibatisztból
Lei 290
Praktikus, olcsó, orvosilag ajánlva
Lerakat
Rozsa Royal drogeria, Cluj, Főter 26.

színház 78.
תקנה
r
az
va
amel-
os és
rt
támogat
erec'
udulók
ány- és
mulók-
eknek
nkinti
y nya-
es. Ezer
ciája.
szbélyeg).
s Iroda
ts Européens).
u. 4. L.
teréz 242-36.
lepek:
siófok, Bala-
sanne", Neu-
n", Lugano",
aris", Deau-
les Bains,
ancia Rivie-
a", Juan les
Diaszország-
ce, Bordig-
a", Nápoly,
zell am See.
l. Belgium-
don", Cam-
Afrikában:
fü- és leány-
szere is, nyitva
szeptember hó-
kedvezmények
steratúsi díjak
jév!
ennálló alanti
ükségletét, a
szköt. 300 L.
szköt. 650 L.
ttással, próba-
eg nem felelő
dóm
zweig
ai Viteaz
מרים נאמן
נידעריא
táleszek, va-
kedése nagy-
ittatott 1990.

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

Reubeni a pápa óvatos beszéde közben, melyet Egidio bíboros szórul szóra tolmácsolt neki, jéghidegen és mozdulatlanul ült a helyén. Az utolsó szavakat mégegyszer lefordította magának. Nem lehetett tudni, hogy először nem értette-e meg jól őket, vagy pedig nagyon is jól megértette és éppen azért ismételtette el, mert fontosnak tartotta még a hangsúlyozást is. Mindenesetre ő csak ezekre a befejező szavakra válaszolt. A pápa kétségeit, melyek küldetésének valódiságára vonatkoztak, nem vette figyelembe, mint ha azok nem lettek volna méltóak hozzá és ki sem ejtették volna őket. A Portugália királyához, Jánoshoz szóló ajánlást örömmel fogadja, az tökéletesen megfelel bátyja, József király, valamint az ő szándékainak. Köszönete rövid és befejező volt, megfelelt egy udvarias megbeszélés végének.

A pápa azonban nem volt megelégedve ezzel a befejezéssel. Intett a szárnak, aki fel akart emelkedni, megragadta őt karjánál fogva. »Más okom is van, mely arra ösztönöz engem, hogy éppen a portugál királyt ajánljam szövetségünkbe. Dom Miguel nemcsak ura udvarias üdvözlését hozta Lisszabonból, hanem kérésekkel és panaszokkal megrakodva érkezett. Panaszokkal önök, zsidók ellen, illetve az újkeresztények ellen, akik Manuel király alatt nyerték el a keresztiséget.«

Reubeni most először vesztette el nyugalmát és kérte a bíborost, hogy közbeszóljasson ellenkező véleményével. »Nem jószántukból vették fel a keresztiséget, kényszerítették őket, erőszakkal hurcolták őket a templomokba, — mi úgy nevezzük őket ezért, anusszim, kényszerkeresztények.«

Kelemen gyorsan keresztülhaladt ezen a ponton, egy széles, elutasító gesztussal egyszerre újból a filozófiát a szabadon gondolkodó, nemes férfiúttáta az ember eszébe. »Tudom, hogy mit tartanak ezekről a keresztelésekről. Az én utasításomra mentette fel és nyilvánította zsidóknak Contínhe lisszaboni érsek azon marranusokat, akiket a szombat és peszah-ünnepnek betartása miatt eretnokséggel és a régi hithez való visszatéréssel vádoltak. Ilyen és még rosszabb marranusok szép számmal laknak a mi Anconánban, sőt a fővárosban is. Mi a lelkek megtérését óhajtuk és nem érjük el semmit testi kényszerekkel. Nem ille nek hozzánk másféle gondolkodásmód, mi, akik Pláton akadémiáját építjük újra a hit fényében. De nem ez most a kérdés. Kétségtelenül sok tehetséges és nagyszellemű, akaraterős férfi gondolkodik másképp, mint mi, a János király környezetében. És a politika dolgában végezetlenül nem a helyes, hanem a fegyveres vélemény szökött győzni. Halld tehát, — Dom Miguel követ panaszokot a látszatkeresztények életmódja ellen az ő országában és azt kívánja, hogy gyökerestől kiirtsuk ezt a pestist, mert így nevezte, úgy, mint a spanyolok és szent hitünk uralkodásának területét Spanyol országról Portugáliára is áttérjesszük. Állítsunk fel három inkvizíciós tribün Lisszabonban, Évora-ban és Coimbra-ban, — mondanom sem kell, hogy ez háromezernél is több, sőt talán 30.000 máglyát jelent a marranusoknak. Nem gyorsítand-e meg Portugáliába való utazásodat, hogy segíts testvéreiden? Mert ha János király elfogadta a zsidó szövetséget, magától el fog állni az inkvizícióktól.«

»Ézért egy nappal sem mennék hamarabb Portugáliába«, felelte Reubeni és fagyasztó, szinte sértő közömbösséggel, amellyel most beszélt, különös ellentétben állt azzal a szenvedéllyel, amellyel az alkéresztényekről való beszéd fordulata a pápa szavába vá-

gott. »A portugál király tereit nem találom igazságosnak. De nem azért jöttem Chabor birodalmából, hogy néhány zsidóknak, vagy a zsidóság egy részének igazságot tegyek. És nem azért jöttem, hogy a szelidség és jótékonyosság parancsait teljesítem, nem ezekért küldött királyom s a hetven vénből álló tanács. Én harcos vagyok. Én fegyvereket hozok. És fegyvereket kívánok, hogy népemet felszereljem a háborura. Belátom azonban, hogy sem Franciaország, sem a császár nem nélkülözheti egyetlen ágyúját, sem emberét, mert utolsó mérkőzésük előtt állnak. Figyeld ez az oka és semmi más annak, hogy követem Szentséged tanácsát és a lisszaboni udvarba megyek.«

Úgy látszott, hogy a pápának jobban tetszett ez a büszke és visszaszorított szenvedélyű beszéd minden eddigiéknél. »Ez igaz! Új és szokatlan, de igaz!« kiáltott fel minden mondat után, amit a bíboros lefordított neki. »Ön nagyobb dolgot akar, mint amilyent elvartunk a zsidóktól«, kezdte újra a beszédet »Kegyelemért szoktak kiabálni, vagy igazságot, ami az emberi ítélőképesség ingadozó volta mellett egy és ugyanaz. Ön nem ilyesmit akar. Én értem önt. Katonai és politikai befolyásra törekszik. Ön a valósságot akarja, amely az államokat mindig is irányította, ámbr csak a legutóbbi időben adatot az uralkodás valódi törvényeinek kutatója és valósságszerető megírója. Hü szolgálkora, Niccolo Machiavellire gondolok«. A pápa nagyon belejött. Egy inasnak, aki frissítő italokat hozott, egy kézmozdulattal megparancsolta, hogy távozzék és ne zavarja őket.

Mivel beszédének élénksége úgy magával ragadta, hogy akaratlanul is sétálnia kellett, a másik kettőnek szintén vele kellett tartania és a három alak, ketten villogó fehérben és a harmadik bíborvörösben, a vatikán kertjében vándoroltak fel és alá. A pápa szeretetreméltó beszélgetése mögött azonban szenvedélyes vágy lángolt, hogy meggyőzze őket, amint egy jó megfigyelő figyelmét az sem kerülte volna el, hogy a ráncok, a sima arc mögött gondok és csalafintaság rejtőzködnek. Volt-e Reubeni ennyire jó megfigyelő? Nem lehetett látni rajta, kiszikáldt vonásai mozdulatlanok voltak, sőt szeméi tompák, befelérzők, egész tartása impulzus nélküli, szinte halottnyugodtságu. Ez embernek az a gondolata támadhatott, hogy ennek a férfinak a lelke nincs is itt, hanem valahol a távlatban, megfoghatatlan vezetéseket végez.

»Látja, — mondta Kelemen — a portugál inkvizíció nem is áll olyan távol ezektől a hatalmi törekvésektől, mint ahogy ön gondolja. Ön úgy emlékezett meg Portugáliáról, mint az egyetlen nagy hatalomról, mely ebben a háborúban semleges maradt. Az inkvizíció azonban Spanyolországot jelenti. A spanyol párt az amely a lisszaboni udvarból a máglyák égésében akar győnyörködni. De hogy Spanyolország tulajdonképpen milyen mértékben növekedhetik egy egylőre csak szellemi, később azonban diplomáciai összeköttetés révén a portugál udvarral, azzal rögtön tisztába jönne, ha ismerné az utolsó híreket, amelyeket Lombardiából kapunk.«

Reubeni már ismerte őket, jóllehet, csak egy nappal ezelőtt érkeztek pápai gyorsposta után. Mindig a legnagyobb pontossággal volt értesülve azon emberek ügyéről, akikkel összeköttetésbe lépett, értesüléseit mindig új hírekkel egészítette ki. Ézért egész elfogulatlanul beszélt meg a pápával a franciák visszavonulását Lombardiából. A pápa hamarosan észrevette, hogy sem

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

a francia hősnek, Bayardnak a halálával, sem a császárnak a Provence-ot fenyegető megszállásával nem mondott újságot. Spanyolország csillaga emelkedőben volt, az bizonyos. »És a győző a mi hátunkból fog szíjját hasítani«, a pápának ezen szavai kellő időben jutottak a követ eszébe.

Egy pillanat alatt tisztában volt azzal, s meghajtva magát, így szólt: »Öszentsége kedvéért oly gyorsan fogom utamat Lisszabon felé venni, amilyen gyorsan csak lehet. Megértem, hogy sokat vesztenék vele, ha Portugália a győzelmes Spanyolországot támogatná. Szentséged nem tartja kívánatosnak, hogy Spanyolország még tovább terjeszkedjék olasz földön, mint ahogy eddig tette, még azon az áron sem, hogy a császár Péter utódának megerősödését és megnövekvését igéri. Mert a birodalom dicsőségével követi a nagy Lorenzo Magnificonak, öszentsége nagybátyjának a politikáját, akiknek a törekvése az volt, hogy egy saját erejéből fennálló szabad Olaszországot teremtsen meg az államának: Patrimoniának, Velencének, Mailandnak és Florencnek az egyesítésével. Hiszen Magnifico is ezen nagyszerű szavakkal felelt egy idegennek, aki felajánlotta segítségét: »Még nem tartok ott, hogy többre becsüljem saját előnyömet, mint Olaszország pusztulását.«

Úgy látszik, hogy a dicső Medici említésével a szar tökéletesen meghódította a pápa szívét. A pápa örömmel szorított vele kezét. Azonnal kiállított egy irást Portugália királyához, s a portugál követ majd utieleket és kísérőket fog Reubeni rendelkezésére bocsájtani. A pápában mintha új remény világossága gyulladt volna fel, mialatt Reubeni, jóllehet vágyaimak céljához érkezett, nyomát sem mutatta a megindultságának. Kelemen azonban Róma távolban csillogó totrvaira mutatott, mintegy felolvadva megindultságában: »A szép Itália! Még sok farsátságunkba fog kerülni, amíg felszabadítjuk a barbárok igája alól. Valóban, most már én is látok hasonlóságot a két, idegen uralkalmat alatt álló nép, az olasz és a zsidó nép között. Eleinte, mikor beszélni kezdte róla, fiam — bocsáss meg, kissé illetlennek találtam! De az ember, aki nem veszi észre és nem látja be nyomorát, elvakult. Mi, olaszok mellünk verjük a mi magasabb képzettségünk miatt, büszkén mutogatjuk a középkor kincseit, melyek napról napra jobban elszakadnak földünkől és régi könyvtárainktól és amelyekhez az Újkor alig valamilyen kisebb csodáiként méltán sorakoznak a mi szobrászaink és festőink. De mit használ nekünk a mi tudományunk, finoman képzett izlésünk, a mi régi nevelésünk? (És ugyanezt lehet önkörmel, zsidókról is mondani). Olaszországban máris a durvább koponyák uralkodnak, akiknek erősebb az öklük, a franciák és németek, a mogorva spanyolok zseniális katonai szervezetei és mindenekelőtt a pénzük, mely kimeríthetetlenül özőnik az új Óceániából országukba. Ezek azok az igazi hatalmak, melyek ellen nem segít semmiféle finom kultúra és művészet, melyek ellen egy kemény, életrehalálra menő háború segíthet«. A pápa, aki eddig biztosan és beszédét élvezve fejtette ki gondolatait, hirtelen dadozni kezdett. »A szép Róma — és ha az ellenség idáig hatolva — gyűlölgatással és rombolással, onnan a Monte Marion levő villámtól az Angvalvár és a Torre di Nona felé, végig az ucakón, minden palotában...«

Reubeninek erre, ami inkább a művésze és gondolkodóra, mint a politikusra vonatkozott, nem volt mit felelnie.

De a pápa már maga előtt látta Ró-

Telefon 4-93.

írógépek

új és használt állapotban. Ugyiszintén számláló és sokszorosító gépek álladoannak.

nagy választékban kaphatók. Nagy speciális javító műhely. Írógépek karbantartását vállalom.

Finkler Antal

Cluj, Str. Reg. Maria '6

mát véres lángokban. Mintha nem akarná végigálmódni ezt a rettenetes álmot, visszafelé indult a terras lépcsőin. A madarak fűtve, a napsütött fák és virágházak között szomorúan hangzott, mint egy tavaszi panasz. »Különös, mi mindketten a világ békéjét akarjuk« — mondta a pápa. »Hogy lehet tehát, hogy tulajdonképpen egész idő alatt egyebet sem tettünk, mint háborúról beszélünk, már megtörtént és a jövőben megtörténő háborúkról!«

Reubeni csak kényszerűen felelt, nyilván úgy találta, hogy az ilyen bölcseségek nem tartoznak az ő feladatához. »Sokáig fog még tartani, amíg az emberek elég érettek lesznek ahhoz, hogy elkerüljék a háborút.«

»És amíg ez bekövetkezik, addig a finoman tagolt ember engedje magát széttépni az állattól, mely nem sokat teketóriázik, vagy maga is bealacsonyodjék?«

Ellágyulva, ellenállás híján pillantott Kelemen a távolba, újból Róma felé fordulva, még mielőtt a Belvedere-kert kapuján átlépett volna. Mintha a szikrák falakban és pompás kupolákban keresett volna megnyugvást, valamelyes biztosítékot a jövő számára. Fejét csóválta, hogy szabaduljon gondolataitól. Végül is hátat fordított a nagy panorámának, mely nem tudta őt megnyugtani. A kertben hangos nevetés hallatszott.

A Laokoon-csoport előtt egy udvaronc hajladozott, kezét hasára téve. Grimaszoktól széttorzult arcából haragos határozás tört ki szabadlára engedve. Előtte egy nagy, prémmel szegett lovagköpenyes férfi állott mozdulatlanul, nagy szakállal, magas homlokkal és mégis a nemesség nyoma nélkül arcán, melyet egy krumpli-orr és egy széles, előreálló ajkaktól eltorzított nagy szája csufított el. A határozó ember elnémult, mikor meglátta a pápát. A másik, aki éppen beszélt, szintén elhaltott. Mindketten letérdeltek.

A pápa arca feldertült, amikor a lovagmódra öltözött férfit meglátta. »Aretino! Új viccet mondál talán, hogy ennyire kihozd az én nehézkes gárdakapitányomat a sodrából?«

»Szentséged megbocsássa, — komoly volt, nem vicc. Ez a márványban jágató aggastyán, ezel a Laokoonra mutatott, akinek arca ájult fájdalommal fejez ki, nagyon élénken emlékeztetett gő öreg, kővér prelátra, akit tegnap a szobám falán hasadékan keresztül az én Nannám-mal rajtakaptam. A jó leány valóban mester a maga szakmájában. De az öreg bakkecskével mégsem —«

»Pietro! Az éppen ennyire megkegyelmezést óhajta megköszönni?«

»Azért jöttem, hogy megköszönjem. Futottam, hogy megjelenésének hajnalpírjában köszöntsem a Napot, amely újból felkelt a számomra.«

(Folyt. köv.)

Rönköt

tölggyet

vásárol, ugyiszintén **diót** másat is, lehetőleg 40 cmtől felfelé, de 30 cmtől is. **Feuerstein Kálmán** fakereskedő, Cluj, C. Victoriei 61. Csak komoly tétélekre kérek komoly ajánlatot!